

Ministry of Finance, Economic Affairs,
and the Primary Sector

Uitvoerings Rapportage

2e kwartaal 2025

Colofon

Titel	:	Uitvoeringsrapportage 2e kwartaal 2025 Land Aruba
Samensteller	:	Directie Financiën
In samenwerking met	:	Departamento di Impuesto (DIMP) Departamento di Aduana (Douane) Departamento Recurso Humano (DRH) Dienst Openbare Werken (DOW)
Bronnen	:	Centrale administratie van het Land (voorlopige cijfers) – GFS/EnterpriseOne, PSA, SAP, Kwartaalrapportages (voorlopige cijfers) van de collectieve sector

Landsverordening Instelling Ministeries 2025:

1. Ministerie van Algemene Zaken, Innovatie, Overheidszorg, Infrastructuur en Ruimtelijk Ontwikkeling (AZIOIRO)
2. Ministerie van Transport, Integriteit, Natuur en Ouderenzaken (TINO)
3. Ministerie van Economische Zaken, Communicatie en Duurzaam Ontwikkeling (ECDO)
4. Ministerie van Volksgezondheid en Toerisme (V&T)
5. Ministerie van Arbeid, Energie en Integratie (AIE)
6. Ministerie van Onderwijs en Sport (O&S)
7. Ministerie van Justitie en Sociale Zaken (J&S)
8. Ministerie van Financiën en Cultuur (FIC)

Disclaimer

Cijfers gepresenteerd in deze rapportage zijn afkomstig uit de centrale financiële administratie van het Land. Bij de opstelling van deze kwartaalrapportage is rekening gehouden met het volgende:

- De kosten zijn zo volledig mogelijk verwerkt en de middelen zijn opgenomen op basis van de werkelijke realisaties per 30 juni 2025. De kosten voortvloeiend uit nog te ontvangen facturen en afrekeningen, die voor zover nog niet in de centrale administratie zijn opgenomen, zijn op basis van een zorgvuldige schatting verwerkt in deze rapportage;
- Ontvangsten uit aflossingen studieleningen worden in de kapitaaldienst op basis van de werkelijke ontvangsten verantwoord;
- De toegepaste cijfermatige opstelling is conform de begrotingsopstelling, mits anders vermeld;
- De rapportage betreft de uitvoering van de begroting van de ministeries van het Land (c.q. overheid conform enge definitie);
- Kwartaalrapportages aangeleverd van de instellingen behorende tot de collectieve sector zijn voorlopige cijfers uit de eigen administraties, die niet door Directie Financiën naar juist- en volledigheid kunnen worden gecontroleerd en omdat de administraties van deze instellingen nog niet zijn afgesloten.

Inleiding

Doelstelling van deze uitvoeringsrapportage is om informatie te verschaffen en verantwoording af te leggen aan de Staten van Aruba, de Ministerraad en het CAft ten aanzien van de middelen- en kostenrealisatie, de realisatie van de kapitaaldienst, de financiering, de (financiële) stand van de collectieve sector en de publiek-private samenwerkingen en het schuldbeheer. Verder wordt ook informatie verschaft over de liquiditeitspositie en de stand van zaken met betrekking tot de ontwikkelingen binnen het financieel beheer en de ontwikkeling van de personeelsnorm.

De geldende norm in dit jaar is een overschot op het niveau van de Collectieve Sector van 1% van het Bruto Binnenlands Product. De begroting, in samenhang met de prognoses voor de rest van de Collectieve Sector, voldoen hier ruimschoots aan.

De ingezette gunstige economische lijn is ook in dit kwartaal verder doorgezet waardoor de verwachting is dat dit jaar de gestelde doelen, ook op het gebied van de bestending van de openbare financiën, naar verwachting overstegen zullen worden. Zoals altijd blijft in de openbare financiën waakzaamheid geboden gezien dit herstel en de verbeteringen in de financiën nog altijd aan een aantal risico's onderhevig zijn.

Mr. G.B. Wever

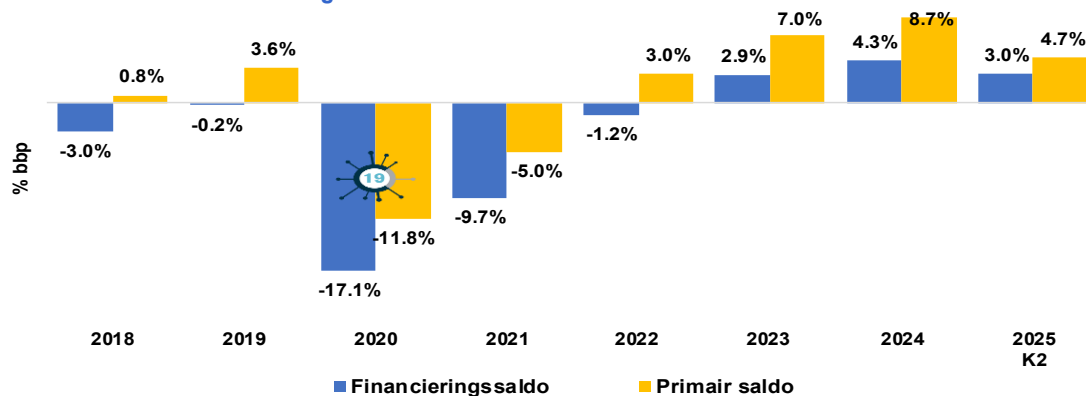
11 augustus 2025

Inhoudsopgave

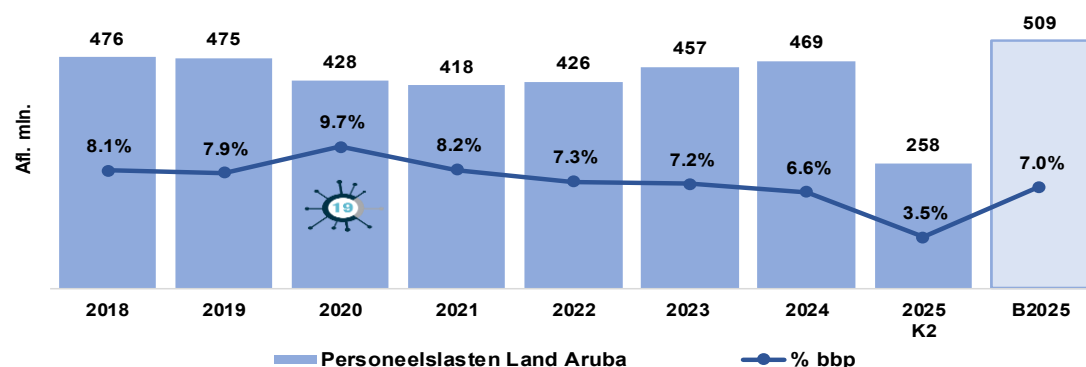
Colofon	2
Disclaimer	2
Inleiding	3
Kernindicatoren stand openbare financiën van Land Aruba	5
1. Samenvatting	6
2. Toelichting op de realisatie per 30 juni 2025	9
2.1. Toelichting op de exploitatierekening per 30 juni 2025	9
2.2. Toelichting op de kapitaaldienst per 30 juni 2025	24
3. Financiering en schuldbeheer	25
4. Liquiditeitsoverzicht	29
5. Collectieve Sector	30
6. Ontwikkeling personeelsnorm	33
7. Publiek-Private Samenwerkingen (PPP)	36
8. Financieel beheer	38
BIJLAGE I	40
BIJLAGE III	42

Kernindicatoren stand openbare financiën van Land Aruba

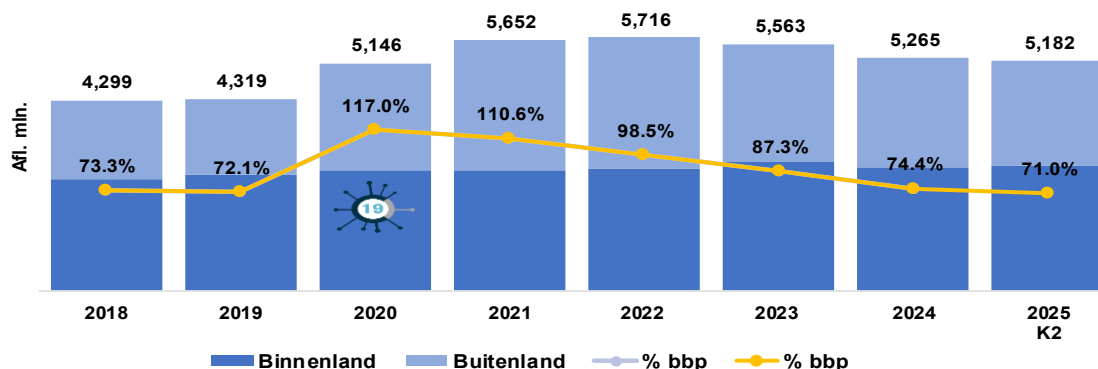
Primair saldo en financieringssaldo

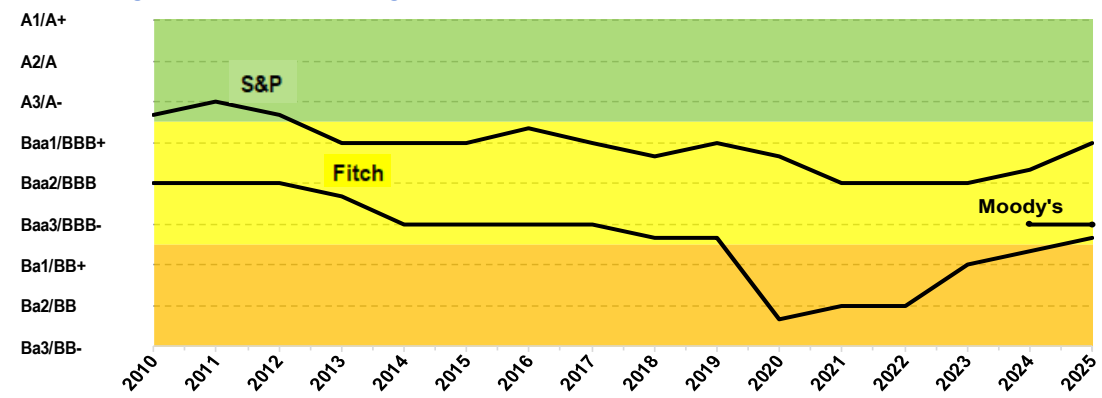
Beter beheersen van de personeelslasten

Ontwikkeling van de schuldquote

Handhaving van de kredietwaardigheid

1. Samenvatting

bedragen in Afl. 1.000

Middelen	Realisatie t/m 30 juni 2025	Begroting 2025	% begrotings- uitputting
Directe belastingen	417.092	627.500	66,5%
Indirecte belastingen	439.579	831.015	52,9%
Retributies, leges & rechten	13.653	22.821	59,8%
Rechten, boeten & overig	18.269	49.340	37,0%
Rente	1.022	283	361,1%
Niet-belastingopbrengsten	73.429	209.269	35,1%
Landsbedrijven & fondsen	1.513	4.287	35,3%
Overige ontvangsten	47.588	72.124	66,0%
TOTAAL MIDDELEN	1.012.145	1.816.638	55,7%
Kosten	Realisatie t/m 30 juni 2025	Begroting 2025	% begrotings- uitputting
Personeelslasten	257.731	509.352	50,6%
Goederen en diensten	92.472	193.640	47,8%
Rente	122.236	294.493	41,5%
Subsidie	127.389	256.577	49,6%
Overdrachten	104.715	228.708	45,8%
Bijdragen & afschrijvingen	92.631	200.316	46,2%
TOTAAL KOSTEN	797.174	1.683.086	47,4%
Exploitatieresultaat	214.971	133.553	161,0%

Kapitaal ontvangsten	Realisatie t/m 30 juni 2025	Begroting 2025	% begrotings- uitputting
Verkoop onr. goederen & grond	73	-	100,0%
Lokale Kredietaflossing	2.502	6.133	40,8%
Vrijgekomen afschrijvingen	17.036	34.072	50,0%
TOTALE KAPITAALONTVANGSTEN	19.611	40.205	48,8%
Kapitaal uitgaven	Realisatie t/m 30 juni 2025	Begroting 2025	% begrotings- uitputting
Investerings	8.980	71.000	12,6%
Vermogensoverdrachten	2.688	4.430	60,7%
Lokale kredietverlening	3.402	20.000	17,0%
TOTALE KAPITAALUITGAVEN	15.070	95.430	15,8%
Netto resultaat kapitaaldienst	4.541	-55.225	-8,2%

Financieringssaldo	219.512	78.328	280,2%
Aflossingen	241.102	533.857	45,2%
Financieringsbehoefte	-21.589	-455.529	4,7%

Berekening norm:

Overschot tov. BBP 2e kw. '25 Afl. 7.302 mln.	3,0%	1,1%
---	------	------

Collectieve Sector

Exploitatieresultaat Collectieve Sector	358.953	
Financieringssaldo Collectieve Sector	363.494	5,0%

Toelichting

In deze 2e Uitvoeringsrapportage 2025 zijn de inkomsten en uitgaven per 30 juni 2025 opgenomen.

In het tweede kwartaal 2025 is het exploitatieresultaat uitgekomen op Afl. 215,0 miljoen. Dit is 61,0 % meer dan begroot. De kosten zijn ten opzichte van dezelfde periode in 2024 gestegen met Afl. 52,5 miljoen terwijl de middelen fors zijn toegenomen met een bedrag van Afl. 124,6 miljoen.

De begroting voor de middelen is voor 55,7% gerealiseerd terwijl de begrote kosten voor 47,4% zijn gerealiseerd.

De ontvangen directe en indirecte belastingen zijn ten opzichte van de vergelijkbare periode in 2024 met 23% gestegen (Afl. 158,9 miljoen).

De investeringen in het tweede kwartaal 2025 blijven achter bij de geplande investeringen voor 2025. Wel zijn tot en met het tweede kwartaal in 2025 voor Afl. 5,3 miljoen investeringen gedaan die betrekking hebben op investeringsverplichtingen uit oudere jaren.

Het overschot ten opzichte van het BBP is in het tweede kwartaal 2025 uitgekomen op 3,0%. In de begroting was uitgegaan van 1,1%. Ten opzichte van het eerste kwartaal is deze norm gestegen met 2,3 procentpunt. De aflossingen zijn lager dan begroot zodat de financieringsbehoefte ook lager is.

Schuldenlast

Het totale saldo van de binnenlandse en buitenlandse leningen bedraagt Afl. 5.182,4 miljoen. Deze schuld is 71,0% van het BBP en is 1 procentpunt gestegen ten opzichte van het eerste kwartaal.

Collectieve sector

De schuldquote van de collectieve sector is per 30 juni 2025 69,8%. De daling die al in 2024 waar te nemen was zet zich door in 2025. Het Land Aruba is met de huidige koers goed op weg om de afgesproken norm te halen.

Het financieringssaldo van de collectieve sector laat in het tweede kwartaal een stijging zien ten opzichte van vorig jaar. Het resultaat per 30 juni 2025 komt uit op +5,0%.

Het exploitatieresultaat van de gehele collectieve sector (inclusief het Land Aruba) is Afl. 358,9 miljoen. Een nadere specificatie is uiteengezet in hoofdstuk 5.

Personeelsnorm

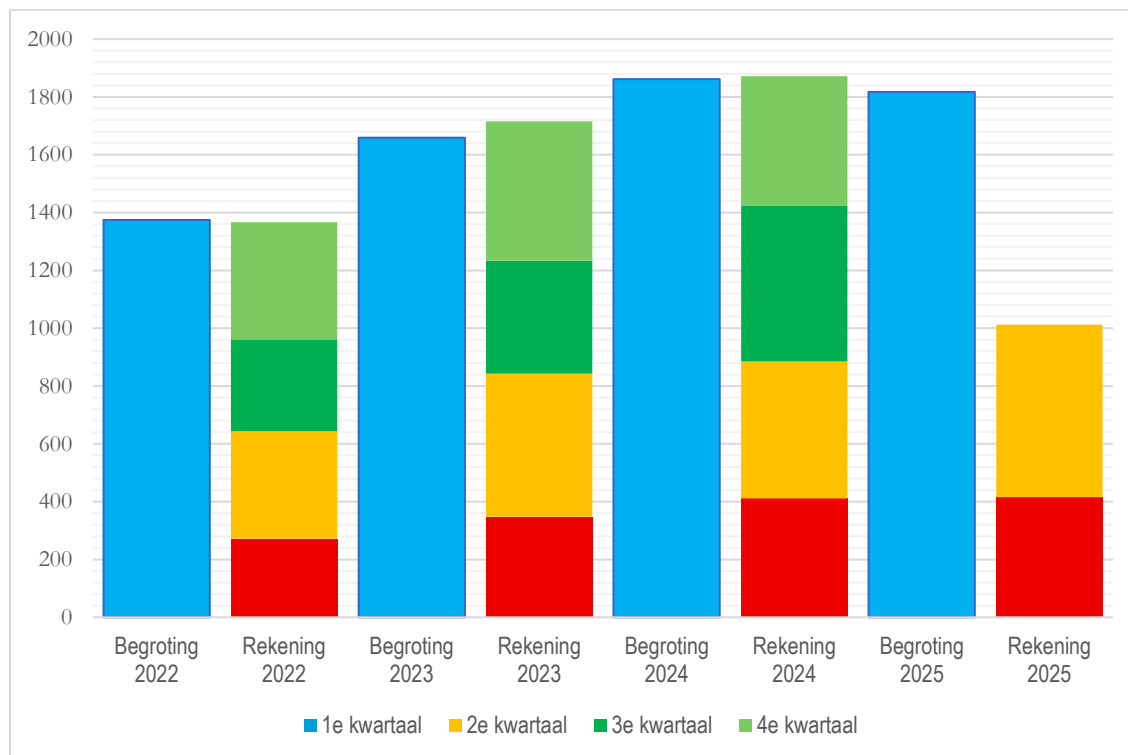
De totale personeelslasten (gebaseerd op de definitie overeenkomstig de personeelslastennorm) per 30 juni 2025 zijn 4,6% van het bruto binnenlands product. Indien we deze tendens doorzetten naar het einde van het jaar zal de norm op 9,1% uitkomen. Hiermee voldoet het Land aan de personeelslastennorm zoals vastgelegd in de Landsverordening Aruba tijdelijk financieel toezicht (LAft). De komende jaren zal de focus liggen op het treffen van structurele beleidsmaatregelen, conform artikel 14, tweede lid, onderdeel b, van de LAft, om ervoor te zorgen dat de public wage bill onder het plafond van 10% blijft. Hiertoe zal het Land een commissie instellen die voorstellen zal doen voor mechanismen waarmee structurele naleving van de personeelslastennorm kan worden gewaarborgd.

Overige

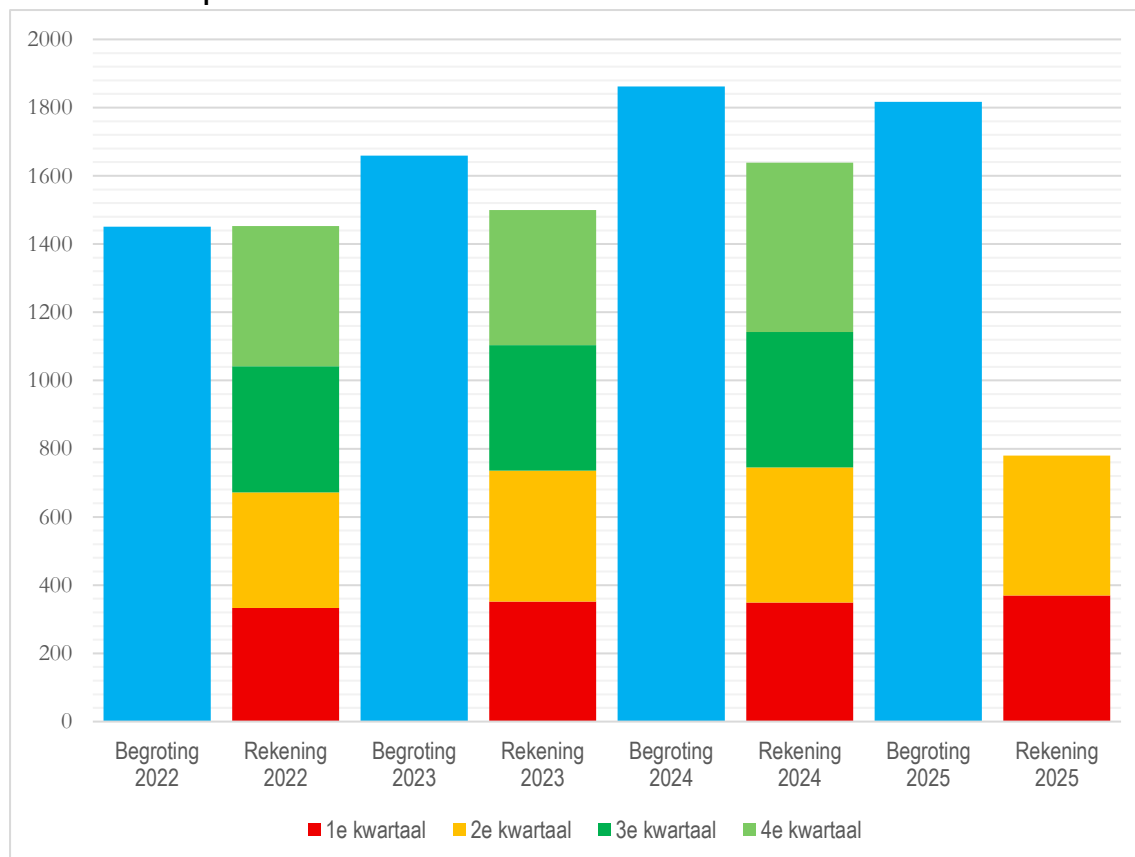
Voor een inhoudelijke toelichting op de schulden van het Land Aruba en de liquiditeitsbegroting verwijzen wij u naar de paragrafen 3 en 4 van deze rapportage.

In onderstaande grafieken is het verloop van de middelen en de kosten over de afgelopen 4 jaren opgenomen.

Middelenrealisatie per kwartaal

Kostenrealisatie per kwartaal

Bron: Directie Financiën

2. Toelichting op de realisatie per 30 juni 2025

2.1. Toelichting op de exploitatierekening per 30 juni 2025

Middelen

De realisatie van de middelen per 30 juni 2025 in vergelijking met de begroting 2025 en in vergelijking met dezelfde periode vorig jaar is als volgt:

bedragen in Afl. 1.000

Middelen	Realisatie t/m 30 juni 2024	Realisatie t/m 30 juni 2025	Begroting 2025	tov. real. 2024	tov. begr. 2025
Directe belastingen	291.283	417.092	627.500	143%	66%
Indirecte belastingen	406.393	439.579	831.015	108%	53%
Retributies, leges & rechten	13.108	13.653	22.821	104%	60%
Rechten, boeten & overig	32.834	18.269	49.340	56%	37%
Rente	606	1.022	283	168%	361%
Niet-belastingopbrengsten	93.051	73.429	209.269	79%	35%
Landsbedrijven & fondsen	1.291	1.513	4.287	117%	35%
Overige ontvangsten	46.519	47.588	72.124	102%	66%
TOTAAL MIDDELEN	885.086	1.012.145	1.816.639	114%	56%

Op basis van de cijfers per 30 juni 2025 is 23% van de begroting gerealiseerd. Ten opzichte van 2024 is de middelenopbrengst Afl. 2,2 miljoen hoger.

Toelichting realisatie directe belastingen

bedragen x Afl. 1.000

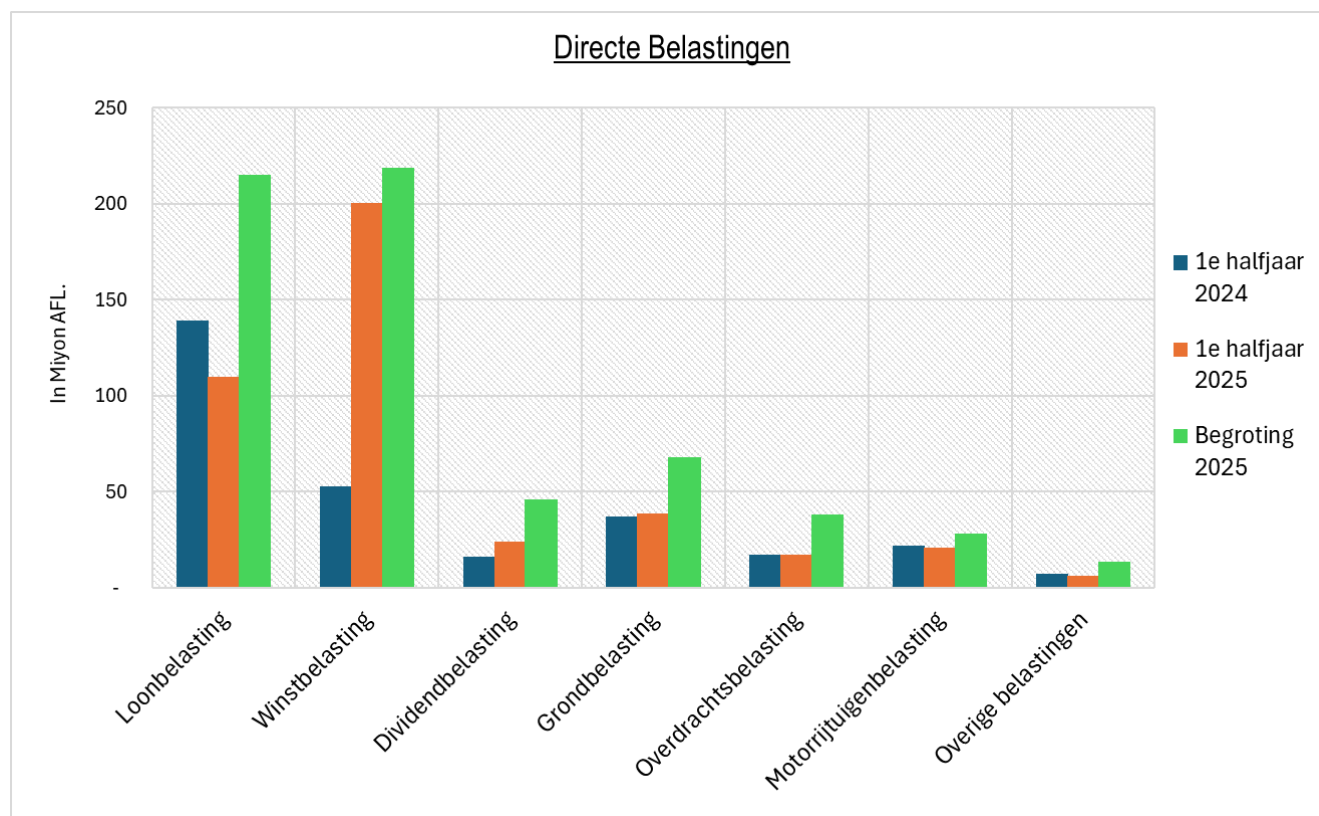
Ontvangsten Departamento di Impuesto	2025						2025	2024	Verschil	%	B2025	% behaald
	Januari	Februari	Maart	April	Mei	Juni						
Loonbelasting*	29.549	14.893	14.857	17.183	17.137	16.279	109.898	138.648	-28.750	-21%	215.000	51%
Inkomstenbelasting	-63	30	1.078	603	83	648	2.380	4.463	-2.083	-47%	5.000	48%
Rente belastingvordering	501	880	673	487	384	452	3.377	2.818	559	20%	6.000	56%
Winstbelasting	1.709	3.351	4.266	13.981	125.628	51.341	200.276	52.532	147.745	281%	219.000	91%
Dividendbelasting	12.478	2.416	2.190	771	1.156	4.944	23.956	15.513	8.442	54%	46.000	52%
Grondbelasting	2.479	2.943	2.890	1.787	10.337	18.377	38.813	37.134	1.678	5%	68.000	57%
Successie-/overgangsbel.	3	2	3	1	17	-1	26	447	-422	-94%	-	-
Overdrachtsbelasting	3.480	3.684	1.510	2.168	4.078	1.998	16.918	17.280	-362	-2%	38.000	45%
Motorrijtuigenbelasting	14.269	1.156	628	720	718	3.356	20.847	21.194	-347	-2%	28.000	74%
Zegelbelasting	118	150	38	85	100	110	601	1.253	-652	-52%	2.500	24%
Directe belastingen	64.522	29.506	28.135	37.787	159.638	97.503	417.092	291.283	125.809	43%	627.500	66%

* is inclusief reparatie toeslag

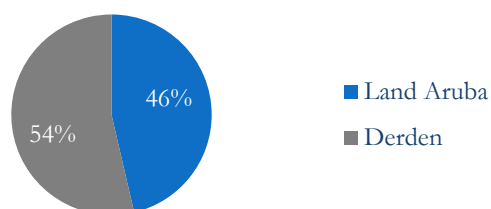
Bron: Departamento di Impuesto

Ten opzichte van dezelfde periode in 2024 is de opbrengst over het tweede kwartaal 2025 Afl. 125,8 miljoen toegenomen terwijl de middelen in het eerste kwartaal van 2025 nog achterbleven. 66% van de geraamde opbrengst is gerealiseerd.

Toelichting Departamento di Impuesto

In het tweede kwartaal van 2025 heeft het Departamento di Impuesto een totaalbedrag van Afl. 1,2 miljard geïncasseerd. Hiervan is 54% afkomstig van ontvangsten voor derden, terwijl 46% uit ontvangsten voor Land Aruba bestaat. Voor een volledig overzicht verwijzen wij u naar de onderstaande grafiek.

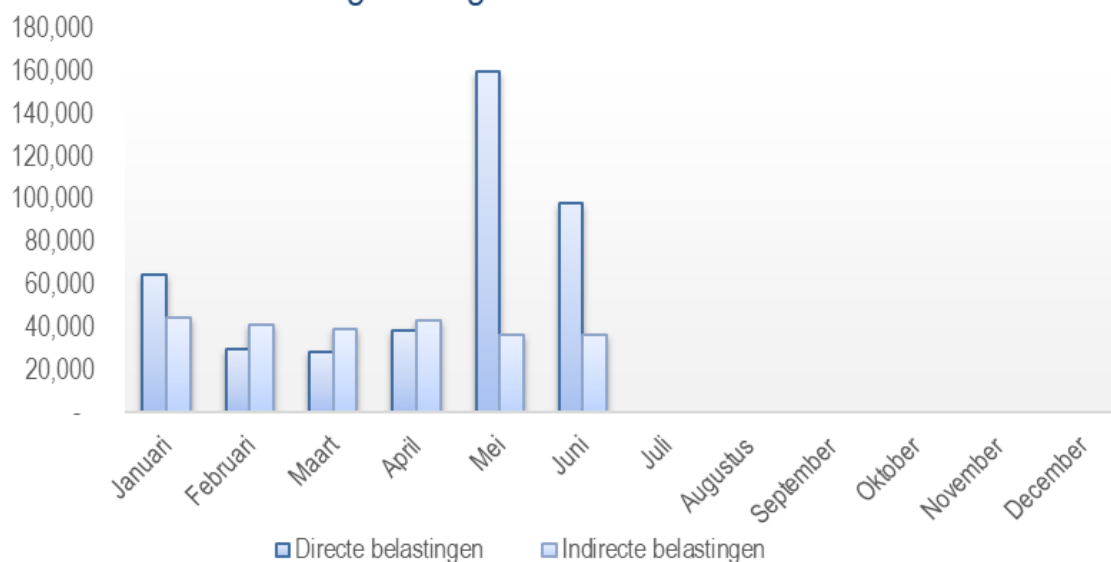

In het bijgevoegde overzicht wordt het totaal geïnde bedrag vergeleken met dezelfde periode van 2024.

Totaal geïnd door Departamento di Impuesto	t/m 2025-Q2	t/m 2024-Q2	Verschil	%
Land Aruba	662,433	518,207	144,226	28%
Derden	567,246	560,837	6,409	1%
Totaal	1,229,678	1,079,044	150,634	14%
Bedragen x Afl. 1.000				

De onderstaande grafiek toont de maandelijkse ontwikkeling van de opbrengsten uit directe en indirecte belastingen.

Belastingontvangsten voor Land Aruba 2025

Ontwikkeling van totale Belastingontvangsten

De onderstaande grafiek toont de trend in de totale ontvangsten uit zowel directe als indirecte belastingen. In het tweede kwartaal van 2025 vond het eerste betalingsmoment voor de winstbelasting plaats. De duidelijke piek in mei is ook dit jaar zichtbaar, aangezien de uiterste betaaldatum is terug verschoven naar 2 juni.

Trend in totale maandelijkse ontvangsten voor Land Aruba 2021 - 2025

Ontvangsten Derden

bedragen x Afl. 1.000

Ontvangsten derden	2025						2025	2024	Verschil	%
	Januari	Februari	Maart	April	Mei	Juni				
Erfpachtsrecht	1.098	720	772	756	606	769	4.719	30.142	-25.423	-84%
Retributies DIMAS	30	41	41	35	55	76	278	403	-125	-31%
Leges DIMAS	304	458	488	353	698	991	3.293	4.289	-996	-23%
SVB Premies*	32.954	33.980	33.451	32.786	34.434	33.526	201.132	191.170	9.962	5%
AZV premies*	27.257	25.638	27.696	26.289	26.327	26.609	159.816	152.800	7.015	5%
Toeristenheffing AT Asg	12.469	13.972	13.575	14.240	11.155	8.667	74.079	68.411	5.668	8%
Toeristenheffing TPEF	480	536	519	546	428	334	2.844	2.552	292	11%
BAZV	23.029	19.592	18.752	21.157	18.528	20.028	121.085	111.070	10.015	9%
Totaal	97.621	94.937	95.295	96.162	92.232	91.000	567.246	560.837	6.409	1%

* inclusief reparatie toeslag

Bron: Departamento di Impuesto

Hoewel er sprake is van een toename in de opbrengsten uit premies, toeristenheffing en BAZV, wordt de totale stijging in ontvangsten voor derden gedrukt door een daling in de opbrengsten van DIMAS en DIP. Hierdoor is er tot en met het tweede kwartaal van 2025 slechts sprake van een marginale totale stijging van 1% ten opzichte van 2024.

De afname in de ontvangsten van DIMAS is het gevolg van de overgang naar het zelfstandig innen van leges en retributies. De daling in de opbrengsten uit erfpachtrechten is te wijten aan het later dan gebruikelijk ontvangen van het kohier vanuit DIP. Daarnaast werd in juni 2024 een substantiële invordering voor DIP gerealiseerd, ter waarde van bijna Afl. 21 miljoen.

Belangrijkste Belastinginkomsten

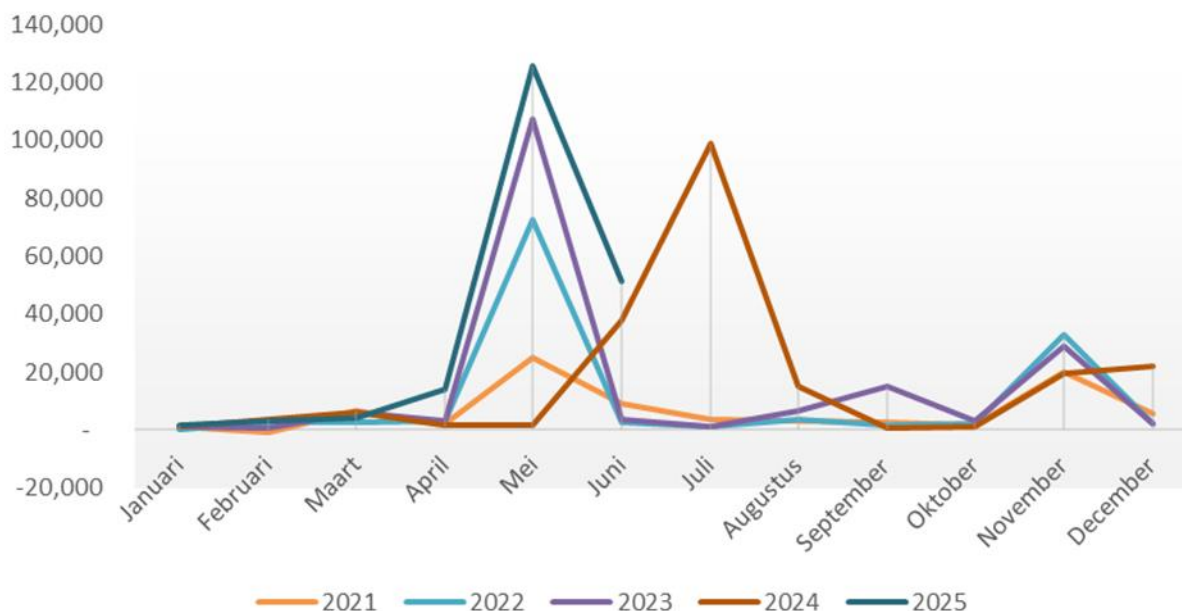
In het eerste helft van het jaar zijn de inkomsten uit de Winstbelasting, BBO/BAVP, Loonbelasting en Toeristenheffing gezamenlijk goed voor 79% van de totale fiscale ontvangsten. In de volgende paragrafen worden deze inkomstenbronnen afzonderlijk geanalyseerd om inzicht te geven in hun prestaties en onderliggende trends.

Winstbelasting

De opbrengsten uit de winstbelasting in de eerste helft van 2025 bedroegen Afl. 200,3 miljoen, wat overeenkomt met 91% van de vastgestelde begroting. Een jaar-op-jaarvergelijking met 2024 is niet representatief, aangezien het eerste betalingsmoment toen pas op uiterlijk 31 juli 2024 viel.

Wanneer we echter de winstbelastingontvangsten tot en met augustus 2024 (Afl. 166,2 miljoen) vergelijken met de ontvangsten tot en met het eerste betalingsmoment van 2025, dan zien we een daadwerkelijke groei van circa Afl. 34 miljoen. Deze stijging weerspiegelt duidelijk de economische groei die zich in 2024 heeft voorgedaan.

Gelet op deze ontwikkeling is een herijking van de begroting voor 2025 gerechtvaardigd.

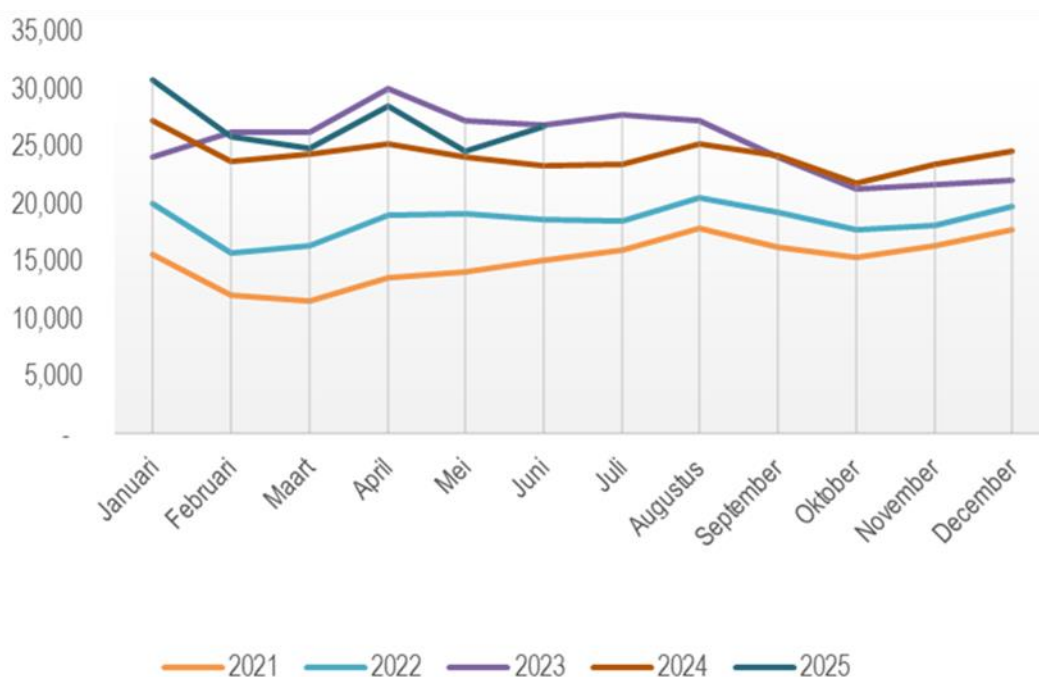

BBO/BAVP

De BBO/BAVP-ontvangsten over de eerste helft van 2025 bedragen Afl. 161,2 miljoen. Dit vertegenwoordigt 54% van de voor het jaar begrote inkomsten uit deze bron en ligt 9% (Afl. 13,4 miljoen) hoger dan in dezelfde periode van 2024. De stijgende trend die zich in het eerste kwartaal heeft voorgedaan, zet zich voort.

Gezien de beter dan verwachte prestaties is ook voor de BBO/BAVP een aanpassing van de begroting voor 2025 verantwoord.

De onderstaande grafiek toont de totale BBO/BAVP-ontvangsten bij de DIMP over de jaren 2021 tot en met 2025. Duidelijke pieken zijn zichtbaar in de maanden januari, april, augustus en december. De daling in de opbrengsten vanaf september 2023 is het gevolg van de invoering van BBO-heffing aan de grens, waarbij een deel van de BBO/BAVP-ontvangsten bij invoer door de Douane wordt geïnd. Voor een volledig beeld van de prestaties van de BBO/BAVP dienen de ontvangsten van beide instanties gezamenlijk te worden geanalyseerd.

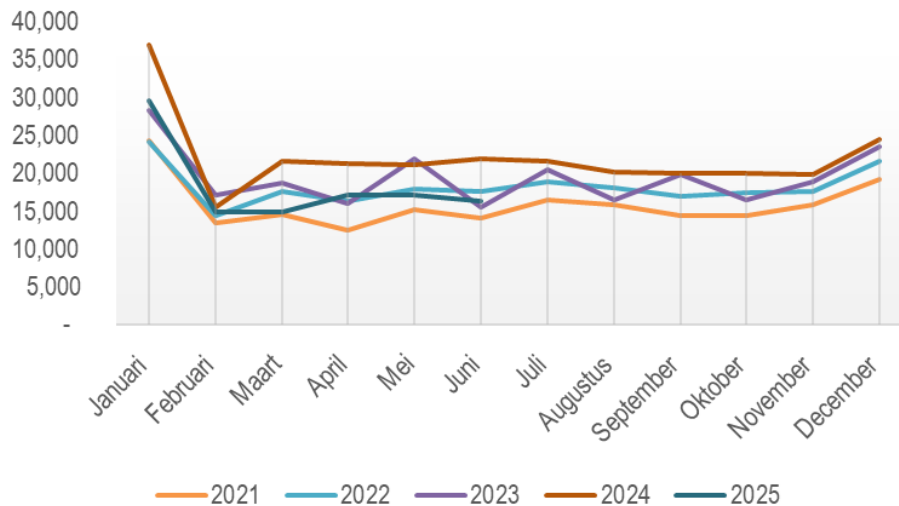

Loonbelasting

In de eerste helft van 2025 bedroegen de ontvangsten uit de loonbelasting Afl. 109,9 miljoen. Dit komt overeen met 51% van de voor het jaar begrote inkomsten uit loonbelasting en ligt 21% (Afl. 28,8 miljoen) lager dan in dezelfde periode van 2024. Deze ontwikkeling is in lijn met de prognose voor 2025.

Zoals reeds vermeld in de analyse van het eerste kwartaal, wordt de verwachte derving als gevolg van de verlaging van het IB/LB-tarief geraamd op Afl. 49,2 miljoen. De DIMP blijft deze ontwikkeling nauwlettend volgen.

De onderstaande grafiek toont de maandelijkse ontwikkeling van de loonbelastingontvangsten vanaf 2021.

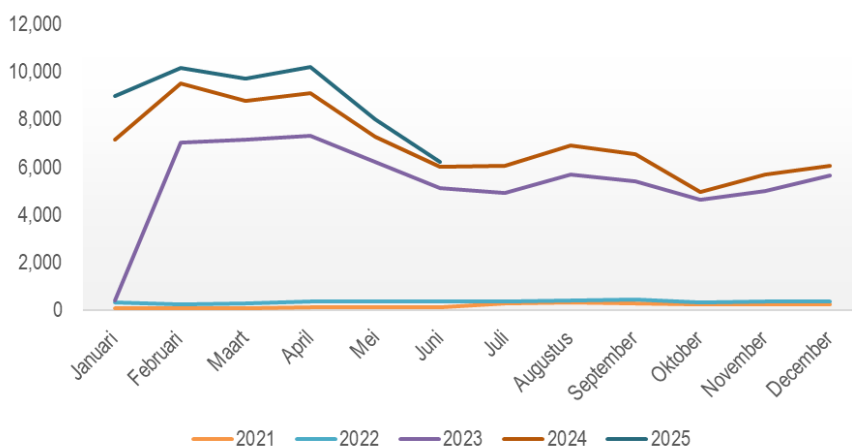

Toeristenheffing

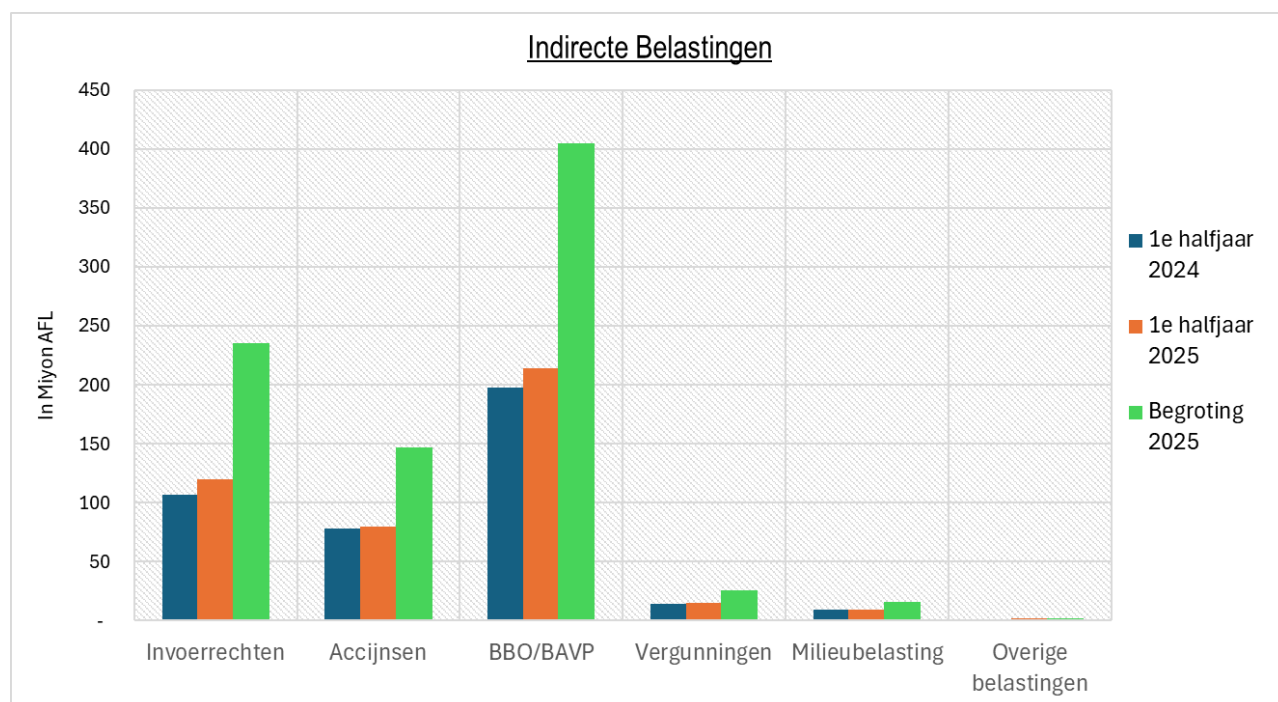
In de eerste helft van 2025 is voor het Land Aruba een bedrag van Afl. 53,2 miljoen geïnd. Dit is 11% (Afl. 5,4 miljoen) meer dan in dezelfde periode van 2024 en vertegenwoordigt 61% van de totale begroting voor 2025.

Op basis van de huidige trend blijkt dat meer dan de helft van de jaarlijkse ontvangsten uit de toeristenheffing in de eerste zes maanden van het jaar wordt geïnd. Een marginale stijging wordt opnieuw verwacht in augustus en wederom in december. Gezien het beperkte overschot ten opzichte van de begroting, is een aanpassing van de begroting voor 2025 op dit moment niet noodzakelijk.

In samenwerking met de ATA werkt de DIMP aan een gerichte aanpak die zich richt op het registreren en innen van toeristenheffing binnen de sector 'overige accommodaties'. Het is voornamelijk niet mogelijk om in te schatten hoeveel extra inkomsten deze aanpak zal genereren, aangezien de beschikbare data nog moet worden opgeschoond en verfijnd.

Toelichting realisatie indirecte belastingen

Ontvangsten Departamento di Impuesto	2025						2025	2024	Verschil	%	B2025	% behaald
	Januari	Februari	Maart	April	Mei	Juni						
B.B.O. / B.A.V.P.	30.816	25.874	24.855	28.438	24.516	26.739	161.238	147.837	13.401	9%	300.000	54%
B.B.V.	1.350	1.538	1.465	1.582	1.342	1.277	8.554	8.513	41	0%	16.000	53%
B.B.V.A.M.	3	1	1	1	1	0	6	12	-6	-	-	-
Toeristenheffing	8.974	10.156	9.713	10.189	8.005	6.212	53.249	47.829	5.420	11%	87.000	61%
Vergunningen	2.666	3.100	2.528	2.589	2.151	2.161	15.195	14.035	1.160	8%	26.000	58%
Indirecte belastingen	43.808	40.670	38.561	42.799	36.014	36.390	238.243	218.227	20.016	9%	429.000	56%
Overige Dep. di impuesto	1.411	1.248	1.018	1.155	1.149	1.117	7.098	8.697	-1.599	-18%	14.000	51%
Totaal	109.742	71.423	67.714	81.741	196.801	135.010	662.433	518.207	144.226	28%	1.070.500	62%

Bron: Departamento di Impuesto

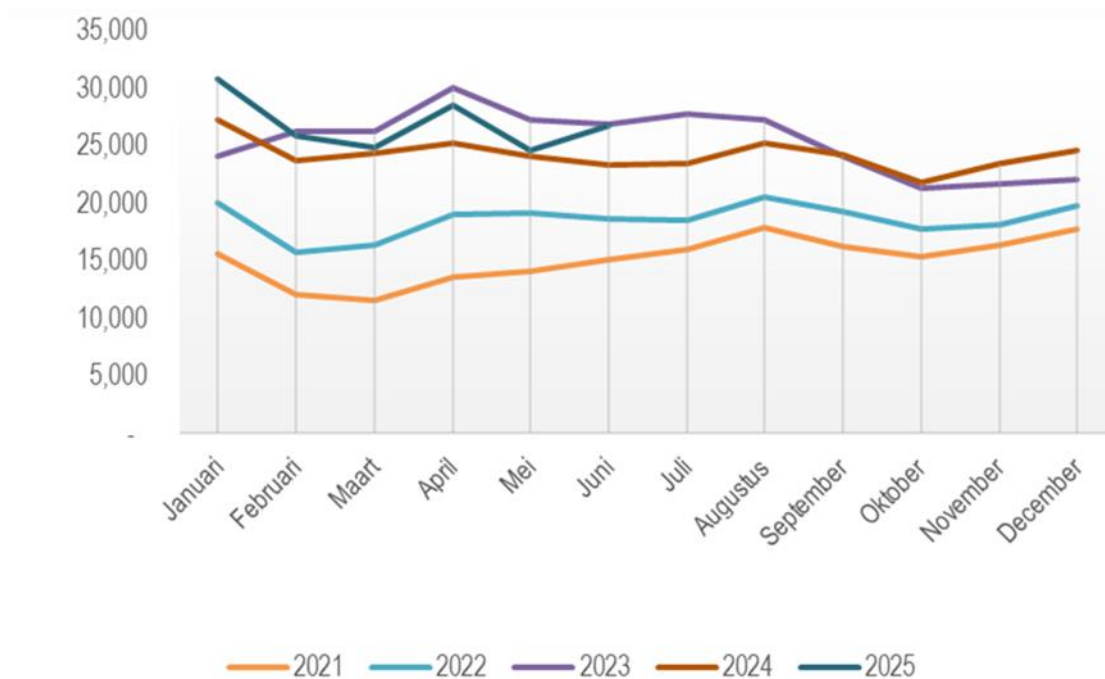
BBO/BAVP

De BBO/BAVP-ontvangsten over de eerste helft van 2025 bedragen Afl. 161,2 miljoen. Dit vertegenwoordigt 54% van de voor het jaar begrote inkomsten uit deze bron en ligt 9% (Afl. 13,4 miljoen) hoger dan in dezelfde periode van 2024. De stijgende trend die zich in het eerste kwartaal heeft voorgedaan, zet zich voort.

Gezien de beter dan verwachte prestaties is ook voor de BBO/BAVP een aanpassing van de begroting voor 2025 verantwoord.

De onderstaande grafiek toont de totale BBO/BAVP-ontvangsten bij de DIMP over de jaren 2021 tot en met 2025. Duidelijke pieken zijn zichtbaar in de maanden januari, april, augustus en december. De daling in de opbrengsten vanaf september 2023 is het gevolg van de invoering van BBO-heffing aan de grens, waarbij een deel van de BBO/BAVP-ontvangsten bij invoer door de Douane wordt geïnd. Voor een volledig beeld van de prestaties van de BBO/BAVP dienen de ontvangsten van beide instanties gezamenlijk te worden geanalyseerd.

De onderstaande grafiek toont de totale BBO/BAVP-ontvangsten bij de DIMP over de jaren 2021 tot en met 2025

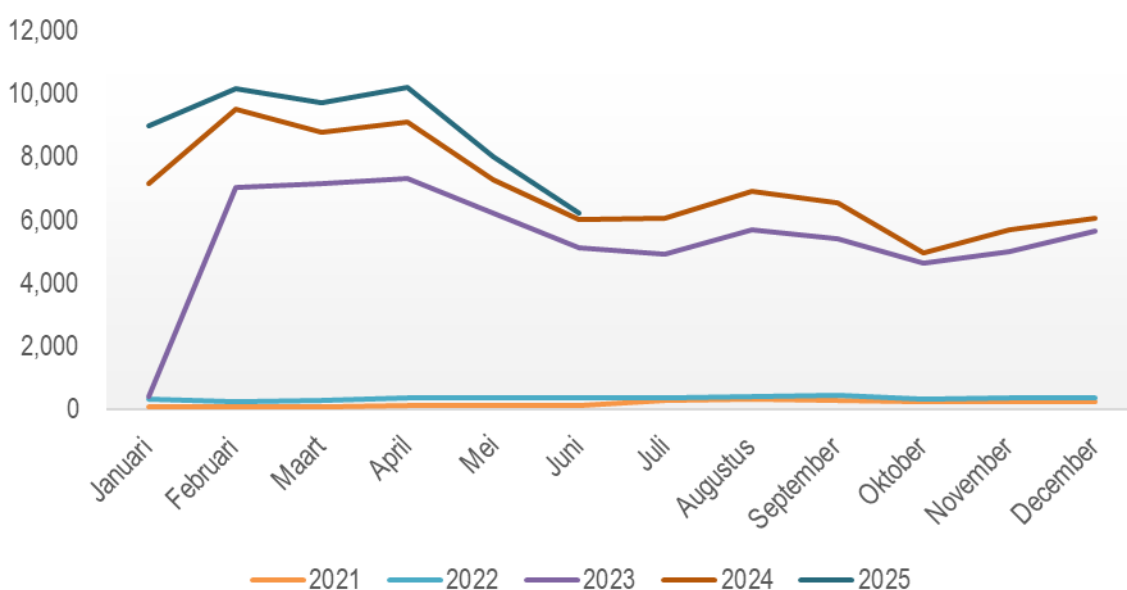

Toeristenheffing: Ontwikkelingen en Vooruitzichten

In de eerste helft van 2025 is voor het Land Aruba een bedrag van Afl. 53,2 miljoen geïnd. Dit is 11% (Afl. 5,4 miljoen) meer dan in dezelfde periode van 2024 en vertegenwoordigt 61% van de totale begroting voor 2025.

Op basis van de huidige trend blijkt dat meer dan de helft van de jaarlijkse ontvangsten uit de toeristenheffing in de eerste zes maanden van het jaar wordt geïnd. Een marginale stijging wordt opnieuw verwacht in augustus en wederom in december. Gezien het beperkte overschot ten opzichte van de begroting, is een aanpassing van de begroting voor 2025 op dit moment niet noodzakelijk.

In samenwerking met de ATA werkt de DIMP aan een gerichte aanpak die zich richt op het registreren en innen van toeristenheffing binnen de sector 'overige accommodaties'. Het is vooralsnog niet mogelijk om in te schatten hoeveel extra inkomsten deze aanpak zal genereren, aangezien de beschikbare data nog moet worden opgeschoond en verfijnd.

Middelensoorten	Januari	Februari	Maart	April	Mei	Juni	2025	Begroting 2025	% begr. (norm. 50%)	% van 2024
Invoerrechten	20.546	18.709	17.857	20.945	21.123	20.511	119.690	235.000	51%	106%
Accijns minerale oliën	6.810	6.342	6.211	6.648	6.051	5.772	37.834	68.000	56%	102%
Accijns gedestilleerd	3.661	2.749	3.583	3.985	2.847	2.605	19.430	34.000	57%	112%
Accijns bier	3.233	2.836	2.755	2.883	2.725	2.378	16.809	33.000	51%	101%
Accijns sigaretten	871	1.306	571	872	1.306	1.306	6.232	12.000	52%	87%
Dienstverlening IUD	224	175	158	192	189	202	1.139	2.000	57%	100%
Bruto Totaal	35.344	32.116	31.135	35.525	34.240	32.775	201.135	384.000	52%	105%
Ontvangsten van derden										
BBO/BAVP (vanaf 1 augustus 2023)	9.574	8.183	8.517	9.224	8.951	9.030	53.479	105.000	51%	105%
BAZV (vanaf 1 augustus 2023)	7.181	6.138	6.388	6.919	6.714	6.773	40.113	78.750	51%	105%
Totaal	16.756	14.321	14.905	16.143	15.665	15.802	93.592	183.750	51%	105%

Departamento di Aduana (bedragen x Afl. 1.000)

Toelichting Departamento di Aduana

Uit de bovenstaande tabel blijkt dat de realisatie van de middelen (exclusief BBO/BAVP en BAZV) over het eerste halfjaar 2025 Afl. 201,1 miljoen is. Dit is Afl. 13,4 miljoen hoger dan de realisatie in dezelfde periode van het voorgaande jaar. Dit resulteert in een realisatie van 52% van de begroting voor 2025, hetgeen boven de norm van 50% ligt.

De middelen van accijns op gedistilleerd en dienstverlening IUD neemt met een realisatie van 57% van de begroting de leiding, gevolgd door accijns minerale oliën met 56%. Alle categorieën overschrijden de norm van 50%.

BBO/BAVP en BAZV aan de grens (exclusief restitutie)

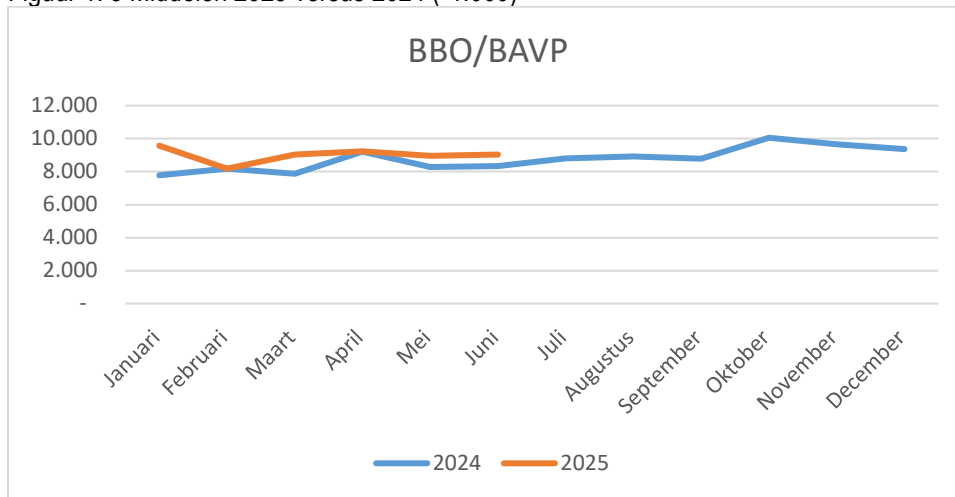
Sinds de invoering van de Belasting over de Bedrijfsomzetten (BBO) aan de grens op 1 augustus 2023 is er een duidelijke stijgende trend waar te nemen. Het cumulatieve gerealiseerde bedrag aan BBO/BAVP en BAZV tot en met juni 2025 bedraagt Afl. 93,6 miljoen (voor 2024: Afl. 86,9 miljoen), wat overeenkomt met 51% van de begrote ontvangsten, wat 1% boven de norm van 50% ligt. Het is opmerkelijk dat de BBO/BAVP en BAZV in 2025 maandelijks een aanzienlijke stijging vertonen ten opzichte van 2024. Ook in vergelijking met de start van de BBO aan de grens in augustus 2023, waar het bedrag op Afl. 11,0 miljoen lag, is er sprake van een duidelijke toename.

Totaal middelen 2025 versus 2024¹ BBO/BAVP

Hieronder volgt een grafische weergave van de realisatie van de BBO/BAVP in de maand juni van 2025 (oranje) in vergelijking met juni 2024 (blauw) (*1.000).

¹ Zoals eerder aangegeven pas vanaf 1 augustus 2023.

Figuur 1. 3 Middelen 2025 versus 2024 (*1.000)

Bron: Asycuda 2025, 2024

Uit de bovenstaande figuur blijkt dat de realisatie van het BBO/BAVP in het eerste halfjaar 2025 hoger zijn dan in dezelfde periode in 2024.

Invoerrechten

De inkomsten uit invoerrechten in het tweede kwartaal van 2025 vertoont een stijging tot Afl. 62,6 miljoen, in vergelijking met het eerste kwartaal van 2025, waar deze zich op Afl. 57,1 miljoen bevond.

Deze stijging kan onder andere worden toegeschreven aan verschillende factoren. Deze factoren hebben vaak te maken met seizoensgebonden trends, economische veranderingen en andere invloeden die typisch zijn voor het begin van het zomer seizoen in vergelijking met het begin van het jaar in Aruba. Een toestroom van vakantiegangers, vooral tijdens de zomer seizoen kan de vraag naar geïmporteerde goederen zoals luxeproducten, elektronica, kleding en voedingsmiddelen toenemen.

Amerikaanse toeristen vormen de grootste toeristische markt voor Aruba. De sancties en het buitenlandse beleid van Donald Trump zouden echter een invloed kunnen uitoefenen op het toerisme in Aruba. Mocht de Amerikaanse economie verzwakken, dan kan dit resulteren in een afname van het aantal Amerikaanse bezoekers. Dit zou op zijn beurt directe gevolgen kunnen hebben voor de geïmporteerde goederen.

Het totaal gerealiseerde bedrag aan invoerrechten tot en met het tweede kwartaal van 2025 bedraagt Afl. 119,7 miljoen, wat neerkomt op 51% van de begroting. Dit ligt net boven het beoogde doel van 50% voor 2025.

In het tweede kwartaal van 2024 was de totale realisatie ook 51%.

Accijns minerale oliën

Het middel Accijns op Minerale Oliën vertoont een daling in het tweede kwartaal van 2025 (Afl. 18,5 miljoen) vergeleken met het eerste kwartaal van 2025 (Afl. 19,4 miljoen). Met ingang van 1 mei 2025 heeft het Ministerie van Financiën, Economische Zaken en de Primaire Sector een verlaging doorgevoerd in de brandstofprijzen voor zowel benzine als diesel. Deze aanpassing is het gevolg van een amendement op de begroting 2025, waarbij de accijns op minerale oliën met 10 cent per liter is verminderd. Dit betekent dat gedurende elke maand na 1 mei van het kalenderjaar 2025 tot en met december 2025, en in de maand januari 2026, sprake zal zijn van een structurele daling in de opbrengsten uit accijns op minerale oliën. Deze vermindering wordt geschat op een bedrag van ongeveer Afl. 1,0 miljoen per maand. Deze vermindering in middelen is een direct gevolg van de doorgevoerde verlaging van de accijns op minerale oliën die per 1 mei 2025 werd geïmplementeerd.

Het totaal gerealiseerde bedrag voor dit middel tot en met het tweede kwartaal van 2025 bedraagt Afl. 37,8 miljoen, wat neerkomt op 56% van de begroting. Dit ligt iets boven het doel van 50% voor de begroting van 2025. In het tweede kwartaal van 2024 was de totale realisatie 52%.

Accijns op gedestilleerd

Accijns op Gedestilleerd laat in het tweede kwartaal van 2025 (Afl. 9,4 miljoen) een daling zien ten opzichte van het eerste kwartaal van 2025 (Afl. 10,0 miljoen). Een mogelijke verklaring voor deze daling is dat bedrijven die goederen importeren voor verkoop aan het begin van 2025 hebben de mogelijkheid om hun voorraden aan te vullen ter voorbereiding op de carnaval seizoen en het hoogseizoen voor toerisme in Aruba. Dit wijst op een seizoensgebonden vraag naar alcohol.

Het totaal gerealiseerde bedrag aan Accijns op Gedestilleerd tot en met het tweede kwartaal van 2025 bedraagt Afl. 19,4 miljoen. Dit komt overeen met 57% van de begroting. Dit resultaat is hoger dan het streefdoel van 50% voor de begroting van 2025. In het tweede kwartaal van 2024 was de gerealiseerde percentage 48%.

Accijns op bier

De accijns op bier vertoont in het tweede kwartaal van 2025 een daling, met een behaalde opbrengst van Afl. 8,0 miljoen in vergelijking met Afl. 8,8 miljoen in het eerste kwartaal van 2025.

Tot en met het tweede kwartaal van 2025 komt de totale opbrengst uit op Afl. 16,8 miljoen, wat overeenkomt met 51% van de begroting. Dit voldoet aan het streefdoel van 50% voor de begroting van 2025. Ter vergelijking, in het tweede kwartaal van 2024 was de totale opbrengst eveneens 52%.

Accijns op sigaretten

In het tweede kwartaal van 2025 is de accijns op sigaretten gestegen tot Afl. 3,5 miljoen, in vergelijking met Afl. 2,7 miljoen in het eerste kwartaal van 2024. Deze stijging kan deels worden verklaard door de aanzienlijke aankopen door fabrikanten in mei en juni 2025 Afl. 2,6 miljoen. Nadere informatie zal in de komende kwartaalrapportages beschikbaar zijn na aanvullend onderzoek.

De totale opbrengst van de accijns op sigaretten voor het tweede kwartaal van 2025 bedraagt Afl. 6,2 miljoen, wat neerkomt op 52% van de begrote bedragen. Dit is hoger dan het beoogde percentage van 50% voor de begroting van 2025. In vergelijking met het tweede kwartaal van 2024 is de opbrengst zelfs met 8% gedaald.

Dienstverlening IUD

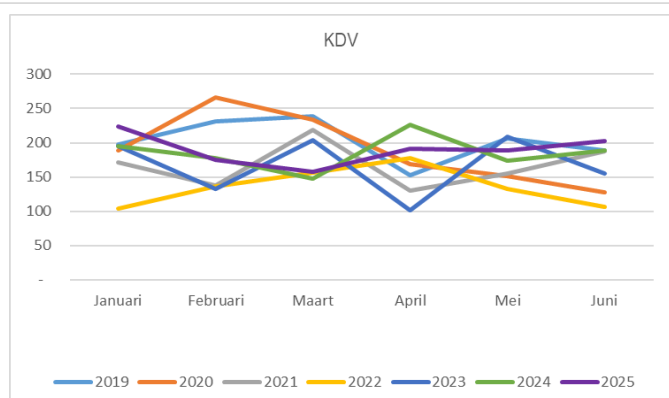
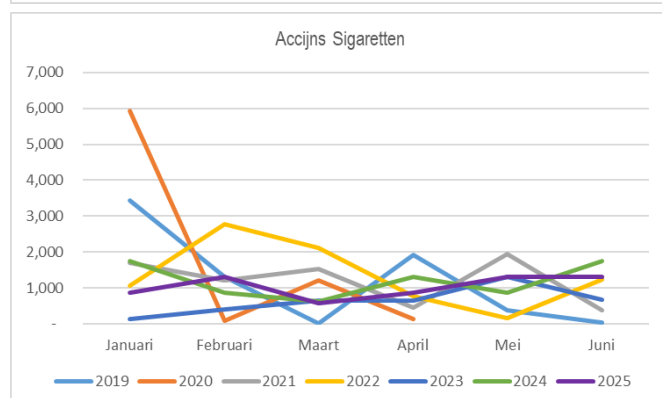
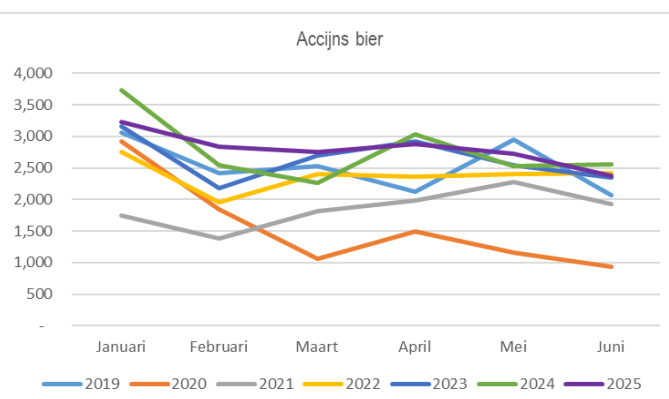
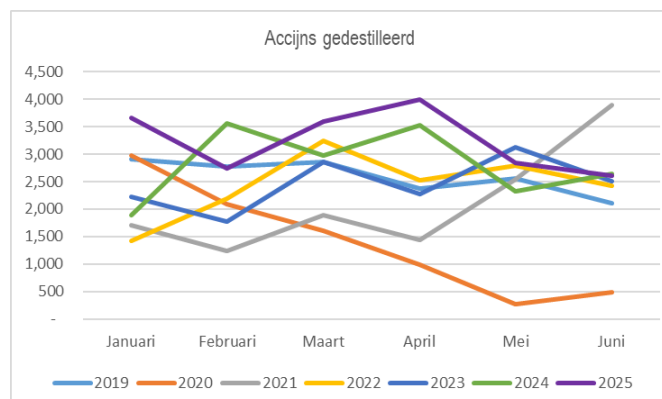
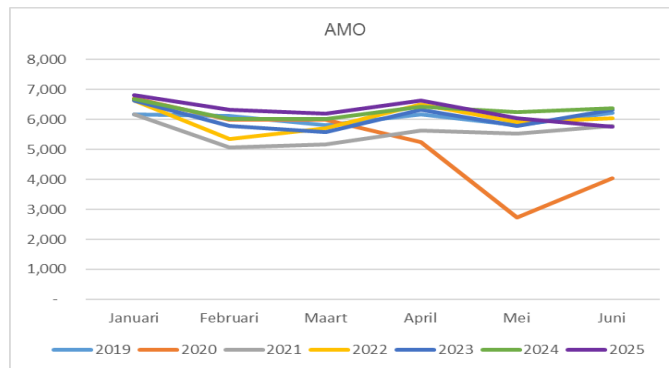
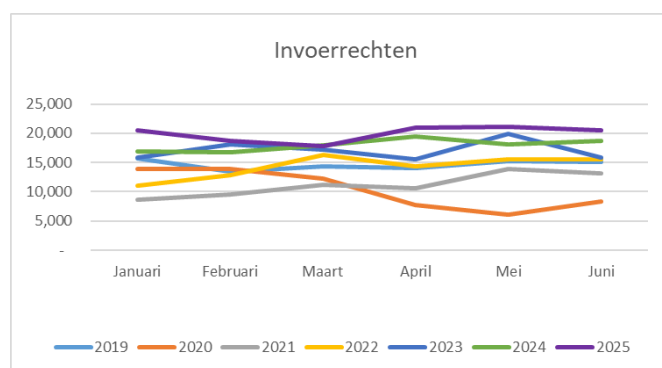
In het tweede kwartaal van 2025 heeft de dienstverlening van IUD een stijging vertoond, met een opbrengst van Afl. 583 duizend in vergelijking met Afl. 0,6 miljoen in het eerste kwartaal van 2025. Het is van belang om te benadrukken dat de processen en werkzaamheden van de DAA steeds verder worden gedigitaliseerd. Dit resulteert in een vermindering van de dienstverlening waarvoor kosten in rekening kunnen worden gebracht.

De DAA blijft echter extra aandacht besteden aan het innen van kosten voor dienstverlening met als doel onder andere de vertraging in zowel de verwerking als het innen van kosten te verminderen. Dit wordt gedaan door indien mogelijk extra douaneambtenaren in te zetten. Deze inspanningen lijken ook het betalingsgedrag van sommige klanten, met name buitenlandse klanten, te hebben verbeterd.

Tot en met het tweede kwartaal van 2025 heeft de dienstverlening van IUD een totale realisatie van Afl. 1,1 miljoen behaald, wat neerkomt op 57% van de begroting. Dit percentage ligt boven het doel van 50% voor de begroting van 2025. Ter vergelijking, in het tweede kwartaal van 2024 was de totale opbrengst eveneens 55%.

Het moet ook worden benadrukt, zoals eerder vermeld, dat de kosten van dienstverlening ongeveer 1% van het totale middelen vertegenwoordigd.

De onderstaande grafieken tonen de realisatie per middelsoort (in duizenden) voor het tweede kwartaal van 2025, vergeleken met het tweede kwartaal van 2024 en met de jaren 2019-2023.

Bron: Asycuda 2025 - 2019

De totale realisatie van de middelen (exclusief transactieboetes, BBO/BAVP, en BAZV) tot en met het tweede kwartaal van 2025 bedraagt Afl. 201,414 miljoen (in 2024: Afl. 187,662 miljoen). Dit vertegenwoordigt 52% van de begroting en overschrijdt daarmee het doel van 50% voor de begroting van 2024 met 2%.

NADERE TOELICHTING OVERIGE MIDDELEN

Retributies, leges & rechten

De retributies, leges en rechten zijn voor 60% gerealiseerd van de begroting. De grootste afwijkingen t.o.v. de 50% norm betreffen de hoge begrotingsrealisatie van de koffiehuis-, restaurant- en slijtvergunningen van DWJZ (626%) en de lage begrotingsrealisatie van DIP (-25%) die voor het merendeel betrekking hebben op de aanvragen voor precario's. Het negatieve saldo van de inkomsten van DIP wordt voornamelijk veroorzaakt doordat er per saldo meer facturen van aanvragen van precario's ingetrokken en gecorrigeerd dan opgevoerd zijn. Daarnaast is slechts 27% van de begroting van Directie LVV behaald. Hieronder worden opbrengsten in verband met het verkopen van landbouw- en bedammingsmaterialen, varkens, pluimvee, veevoer, vismaterialen aan vissers en andere landbouw-, veeteelten visserijproducten geraamd.

Rechten, boeten & overig

De lage begrotingsuitputting in deze hoofdcategorie (37%) ten opzichte van de 50% norm wordt voornamelijk veroorzaakt door de lage begrotingsuitputtingen van de overige middelen van Directie Telecommunicatie (6%) en het nog ontbreken van de realisatie van de concessierechten van Aruba Airport Authority N.V. (begroot voor Afl. 7,6 miljoen). De hoge begrotingsuitputting van 75% t.o.v. van de 50% norm van de dienstverlening derden wordt voor het merendeel veroorzaakt door de realisatie van de dienstverlening derden het casinowezen die voor Afl. 3,0 miljoen bedraagt en waarmee reeds 96% van de begroting is gerealiseerd.

Niet-belastingopbrengsten

Binnen deze middelensoort worden oa. de uitkeringen van de deelnemingen geraamd. Hiervoor is in 2025 is Afl. 57,0 miljoen geraamd. Er is in het eerste halfjaar nog geen uitkering verantwoord. Daarnaast ontbreekt de verwezenlijking van het Begrotingsfonds pandemische veerkracht en innovatie (geraamd voor Afl. 25,0 miljoen).

De toeristenheffing ten behoeve van TPEF wordt ontvangen bedraagt in het eerste halfjaar Afl. 2,8 miljoen. Geraamd is Afl. 3,8 miljoen.

Onder deze middelensoort zijn ook de overdrachten van het Rijk van de Landspakketten verantwoord ten bedrage van Afl. 6,2 miljoen.

Overige ontvangsten

De deviezenprovisie tot en met het tweede kwartaal is uitgekomen op Afl. 37,5 miljoen. Voor het jaar 2025 is Afl. 72 miljoen geraamd. In deze hoofdcategorie is tevens Afl. 10,0 inkomsten gerealiseerd uit hoofde van agio op gesloten geldleningen die niet begroot is.

Kosten

De realisatie van de middelen per 30 juni 2025 in vergelijking met dezelfde periode in 2024 is als volgt:

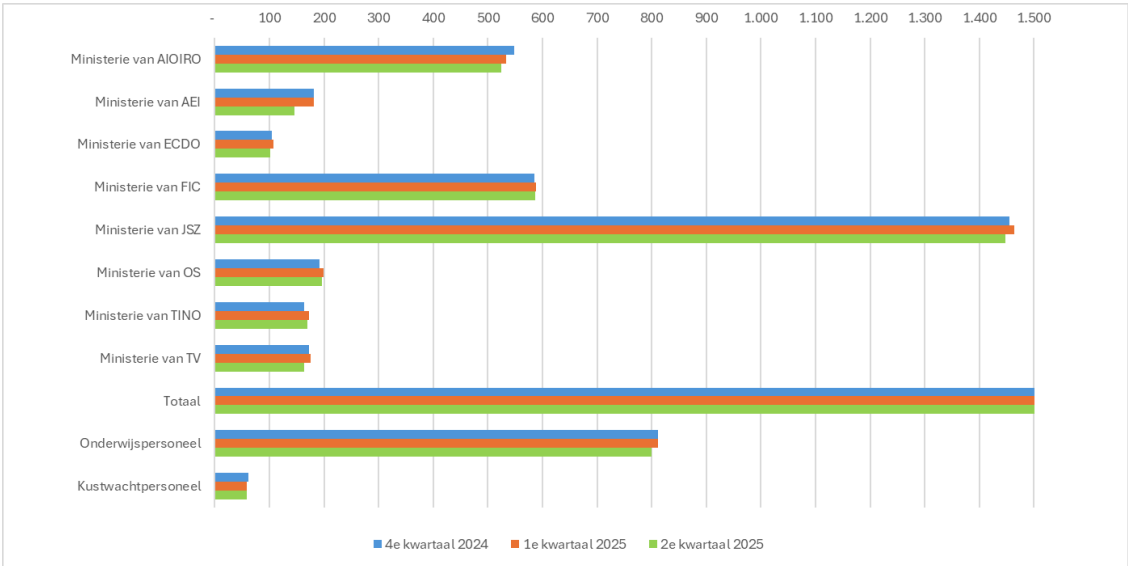
(in Afl. 1.000)

Kosten	Realisatie t/m 30 juni 2024	Realisatie t/m 30 juni 2025	Begroting 2025	tov. real. 2024	tov. begr. 2025
Personeelslasten	236.972	257.731	509.352	109%	51%
Goederen en diensten	95.758	92.472	193.640	97%	48%
Rente	124.319	122.236	294.493	98%	42%
Subsidie	113.980	127.389	256.577	112%	50%
Overdrachten	84.450	104.715	228.708	124%	46%
Bijdragen & afschrijvingen	89.195	75.595	200.316	85%	38%
TOTAAL KOSTEN	744.674	780.138	1.683.086	105%	46%
Exploitatieresultaat	140.411	227.711	133.553	162%	171%

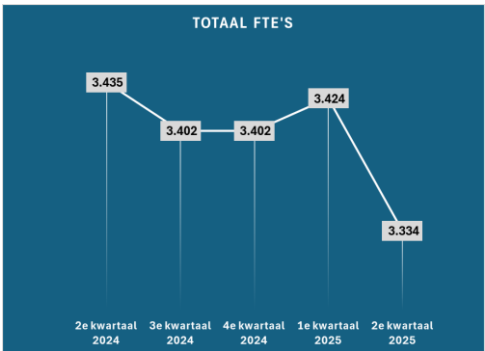
Personeelslasten

De totale personeelskosten, inclusief overwerkvergoedingen zijn voor het tweede kwartaal 2025 uitgekomen op Afl. 257,7 miljoen. Dit is ruim Afl. 20,8 miljoen hoger dan de kosten over dezelfde periode als in 2024.

Tabel 2.4: Ontwikkeling personeelsaantallen in FTE's

Het aantal FTE's is in het tweede kwartaal van 2025 per saldo met 90 afgenomen ten opzichte van het eerste kwartaal van 2025. Deze afname is voornamelijk het gevolg van uitstroom in verband met VUT, pensionering en ontslag op eigen verzoek.

Goederen en diensten

De uitgaven voor goederen en diensten zijn met Afl. 3,3 miljoen gedaald ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar. Aan het einde van de eerste periode is 48% van het totale budget besteed.

Voorlopig kan worden geconcludeerd dat de uitgaven voor deskundig advies (89%) de grootste kostenpost vormt met de hoogste realisatiegraad binnen de respectieve begroting.

Er zijn geen grotere afwijkingen te constateren

Rente

De rentelasten over het eerste halfjaar van 2025 bedragen Afl. 122,2 miljoen, wat een daling van Afl. 2,1 miljoen betekent ten opzichte van dezelfde periode in 2024. De betaalde rente op geldleningen van de Lokale Valuta (LV) en obligatielening (LV) bedragen respectievelijk ruim Afl. 8,5 miljoen en Afl. 66,3 miljoen, terwijl de rente op geldleningen van de Vreemde Valuta (VV) ruim Afl. 46,5 miljoen bedraagt. Hiermee is voor de rentes achtereenvolgens 34%, 52% en 34% van de begroting gerealiseerd.

Subsidies

Onder subsidies zijn onder andere ook opgenomen de onderwijsvergoedingen voor de exploitatie en de salariskosten voor onderwijspersoneel.

Aan subsidies is in het eerste halfjaar van 2025 Afl. 13,4 miljoen meer gerealiseerd dan dezelfde periode in 2024. 50% van de begroting is in het eerste halfjaar gerealiseerd.

De uitsplitsing van de subsidie is als volgt.

Bedragen in Afl. 1.000

	Realisatie 2025	Begroting 2025
Subsidie Bedrijf	5,231	10,588
Algemene Subsidie	33,302	65,725
Subs. Expl. Onderwijs	13,518	22,721
Subs. Sal. Kosten Onderwijs	70,573	145,801
Projecten instellingen	4,765	11,742
TOTAAL	127,389	256,577

Overdrachten

De overdrachten zijn Afl. 20,3 miljoen hoger dan in dezelfde periode van vorig jaar. Tot nu toe is 46% van de begroting gerealiseerd.

Bijdragen en afschrijvingen

De bijdragen en afschrijvingen zijn voorlopig uitgekomen op Afl. 92,6 miljoen, wat Afl. 3,4 miljoen hoger is dan op 30 juni 2024. De grootste afwijking ten opzichte van de begroting betreffen de post Reserves en Fondsen. Hieronder valt een gereserveerd bedrag voor het Groeifonds van het Ministerie J&S van Afl. 5,0 miljoen dat tot op heden nog niet is besteed.

Daarnaast laat de Ombudsman een lage begrotingsuitputting zien van 10%.

2.2. Toelichting op de kapitaaldienst per 30 juni 2025

Kapitaalrekening per 30 juni 2025

(in Afl. 1.000)

Kapitaal ontvangsten	Realisatie t/m 30 juni 2024	Realisatie t/m 30 juni.2025	Begroting 2025	tov. real. 2024	tov. begr. 2025
Verkoop onr. goederen & grond	2.120	73	-	3%	0%
Lokale Kredietaflossing	2.297	2.502	6.133	109%	41%
Vrijgekomen afschrijvingen	17.036	17.036	34.072	100%	50%
TOTAAL	21.453	19.611	40.205	91%	49%
Kapitaal uitgaven	Realisatie t/m 30 juni 2024	Realisatie t/m 30 juni.2025	Begroting 2025	tov. real. 2024	tov. begr. 2025
Investeringsen	3.776	8.980	71.000	238%	13%
Vermogensoverdrachten	2.550	2.688	4.430	105%	61%
Lokale kredietverlening	2.896	3.402	20.000	117%	17%
TOTAAL	9.222	15.070	95.430	163%	16%
Netto resultaat kapitaaldienst	12.231	4.541	-55.225	37%	-8%

Bron: Directie Financiën

Toelichting

Lokale kredietaflossing

De aflossingen van studieleningen in het tweede kwartaal 2025 bedragen Afl. 2,5 miljoen waarmee een begrotingsuitputting van 41% is bereikt. In de begroting was uitgegaan van een aflossing van Afl. 6,1 miljoen. Er is Afl. 0,2 miljoen meer afgelost dan in dezelfde periode van 2024.

Vrijgekomen afschrijvingen

De realisatie van de afschrijvingskosten zijn geboekt als een schatting naar rato van de begroting 2024. De afschrijvingskosten in de exploitatierekening leiden niet tot uitgaven en worden als vrijval kapitaalontvangsten gecompenseerd in de kapitaaldienst.

Investeringsen

In 2025 is een bedrag van Afl. 71,0 aan investeringen geraamd. Er is Afl. 9,0 miljoen geïnvesteerd wat neerkomt op een begrotingsuitputting van 13%. Deze lage uitputting is het gevolg van de late vaststelling van de begroting van 2025 eind maart van het lopend dienstjaar. Doch ook van de uitvoeringscomplexiteit van een aantal investeringsprojecten en hier en daar door uitvoeringscapaciteitsperikelen. De verwachting is dat in het najaar de begrotingsuitputting groter zal zijn.

Slechts de begroting (ad. Afl. 8,5 miljoen) voor 3 crashtenders (Aircraft Rescue and Fire Fighting Vehicles) ten behoeve van de luchthavenbrandweer is volledig gerealiseerd. Daarnaast zijn tot en met het tweede kwartaal in 2025 voor Afl. 5,3 miljoen investeringen gedaan die betrekking hebben op investeringsverplichtingen uit oudere jaren.

Vermogensoverdrachten

Vermogensoverdrachten aan Post N.V., en Hoge Colleges van Staat zoals, de Staten en de Algemene Rekenkamer, worden op deze post begroot. De realisatie over het eerste halfjaar 2025 bedraagt Afl. 2,7 miljoen, waarvan Afl. 2,6 miljoen betrekking heeft op de betaling van de 1^e en 2^e tranche aan Post N.V. voor de dekking van het liquiditeitstekort. De raming bedraagt Afl. 3,8 miljoen.

Lokale kredietverlening

Aan het einde van het 2^e kwartaal van 2025 is Afl. 3,4 miljoen aan studieleningen verstrekt aan 422 studenten Dit is Afl. 0,5 miljoen meer dan dezelfde periode vorig jaar. In de begroting is uitgegaan van een verstrekking van Afl. 20 miljoen.

3. Financiering en schuldbeheer

Land Aruba zal dit jaar Afl. 534 miljoen aan leningen terugbetalen. Dit bedrag bestaat uit Afl. 206 miljoen en Afl. 328 miljoen aan respectievelijk binnen- en buitenlandse leningen. Land zal naar schatting circa Afl. 78.3 miljoen met eigen middelen (begrotingsoverschot) terugbetalen.

AFLOSSINGEN 2025

	in AFL.	
Binnenland	206,175,667	39%
Buitenland	327,680,869	61%
Totaal	533,856,536	100%
-/- Surplus est.	78,328,000	
FIN BEH 2025	455,528,536	

Conform de financieringsstaat van de begroting van Land Aruba voor dienstjaar 2025 is de minister belast met financiën gemachtigd om de financieringsbehoefte van Afl. 455,5 miljoen te financieren².

FINANCIERINGSBEHOEFTE EN -SALDO (in AFL. 1000)

	Saldo/behoefte
Financieringssaldo	78,328
Aflossingen	(533,857)
Financieringsbehoefte [art. 2]	(455,529)
Financieringssaldo uitgedrukt in BBP%	1.1%

BBP 2025: AFL 7352.00 miljoen cf. Outlook DEZHI december 2024

De minister belast met financiën heet mede na afstemming met de Centrale Bank van Aruba ingestemd met onderstaande financieringsplan. Dit plan is volledig gebaseerd op commerciële leningen zonder eventuele financieringsafspraken met Nederland.

bedragen x Afl. 1,0 miljoen

KAPITAALKMARKT 2025			
Lening	Markt	Aflossing	Financiering
LNS 2025.01	BINNEN	206,0	100,0
LNS 2025.02	BINNEN	-	65,0
LNS 2025.03	BUITEN	328,0	270,0
LNS 2025.04	BINNEN	-	21,0
Totaal		534,0	456,0
Financieringssaldo Land		78,3	
Financieringsbehoefte		455,7	456,0
BUITEN in USD miljoen			150,0

² AB 2025 no.7. LVO van 31 maart 2025 tot vaststelling van de begrotingen van de ministeries van het Land voor dienstjaar 2025 (Landsbegroting 2025).

Schuldendienst 2025

bedragen x Af. 1,0 miljoen

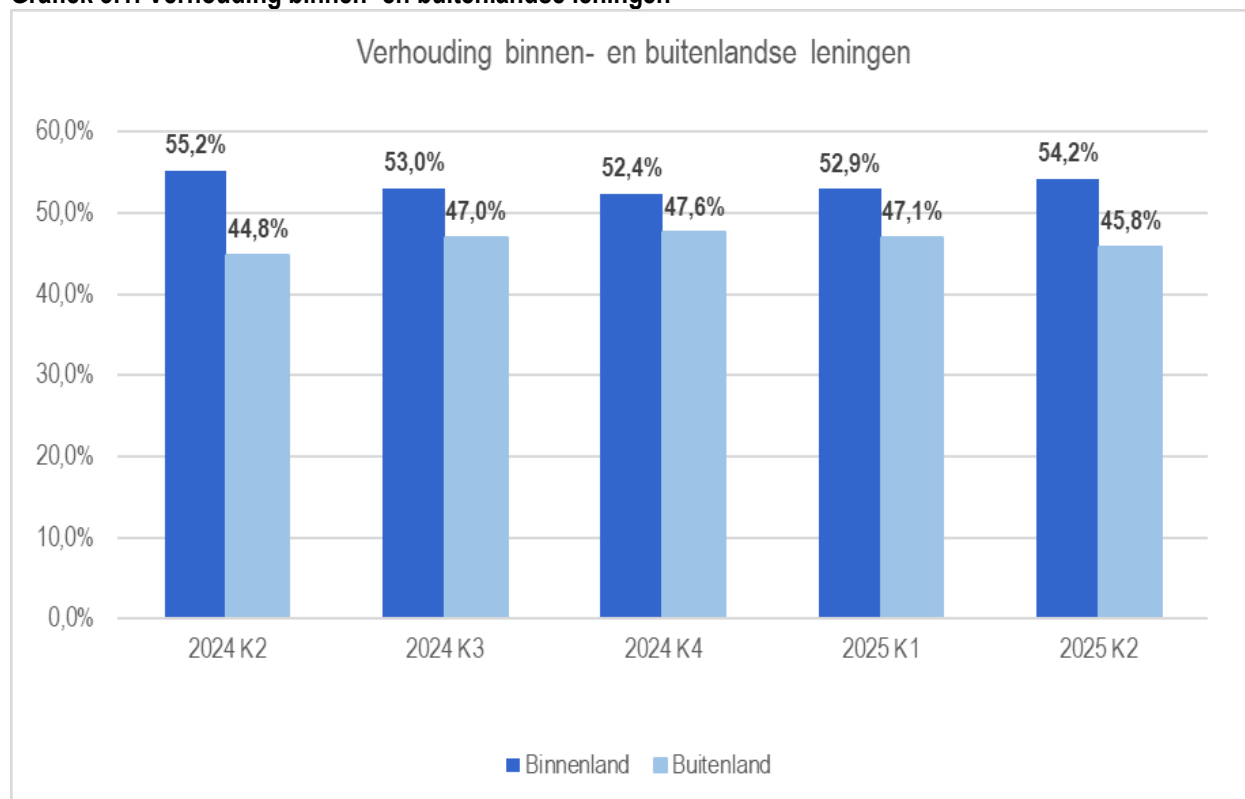
	K1	K2	K3	K4	TOTAAL
Aflossingen					
Begroting/prognose	53,9	125,9	162,4	191,7	533,9
Realisatie	53,8	125,9	-	-	179,7
Vershil	-0,1	0,0	-162,4	-191,7	-354,1
Rente					
Begroting/prognose	56,0	69,1	71,9	100,1	297,0
Realisatie	54,5	77,2	-	-	131,7
Vershil	-1,5	8,2	-71,9	-100,1	-165,3
Vershil tov.begroting	-1,5	8,2			

NB:

De begrotingscijfers die in deze tabel zijn opgenomen zijn de netto rentekosten.

In de vastgestelde begroting wordt onder de kostensoort rente ook koersverschillen en transactiekosten van leningen geraamd.

Grafiek 3.1: Verhouding binnen- en buitenlandse leningen

Tabel 3.2: Schuldontwikkeling per kwartaal

bedragen x Afl. 1,0 miljoen

	2024 K2	2024 K3	2024 K4	2025 K1	2025 K2
Binnenlandse leningen					
Staatsobligaties	2.471,6	2.442,1	2.341,8	2.341,8	2.426,8
Onderhandse leningen	229,2	229,2	229,2	229,2	229,2
Overige leningen	218,4	216,9	154,1	152,6	151,1
	2.919,1	2.888,2	2.725,1	2.723,6	2.807,0
Buitenlandse leningen					
Leningen N.I.O.	1,6	1,6	1,6	1,6	-
Leningen Rijksbegroting	1.438,9	1.438,9	1.392,9	1.392,9	1.392,9
Overige leningen EUR	3,9	4,1	3,6	3,7	3,7
Buitenlandse leningen USD	929,5	1.119,3	1.075,2	1.022,9	978,8
	2.374,0	2.563,9	2.473,3	2.421,1	2.375,4
Totaal schulden leningen	5.293,1	5.452,1	5.198,4	5.144,7	5.182,4
% BBP	74,8%	77,1%	73,5%	70,0%	71,0%
BBP	7.076,0	7.076,0	7.076,0	7.352,0	7.302,0

Tabel 3.3: Kortlopend Schulden (UFR)

bedragen x Afl. 1,0 miljoen

	2024 K2	2024 K3	2024 K4	2025 K1	2025 K2
Crediteuren					
Kortlopende schulden - Binnenland	89,8	67,4	59,1	82,0	75,5
Kortlopende schulden - Buitenland	3,5	1,6	1,0	2,3	16,1
	93,3	69,0	60,1	84,3	91,6
Andere Verplichtingen					
Promessen en kasgeldlening	56,3	42,3	-	-	-
Extracomptabele schulden - Lease	7,3	7,1	6,8	6,6	6,4
	63,6	49,3	6,8	6,6	6,4
Totaal kortlopende schulden (UFR)	156,9	118,4	66,9	90,9	97,9

Bron: Directie Financiën

Tabel 3.4: Toelichting

bedragen x Afl. 1,0 miljoen

Instrument	AFL	Toelichting
	5.144,7	Totaal schulden leningen
	90,9	Totaal kortlopende schulden (UFR)
	5.235,5	Totaal Schulden en Crediteuren 2025 K1
Staatsonligaties	85,0	(80,0) 118-2010-04 6,000% 2010-2025 CBA
		100,0 200-2025-01 6,000% 2025-2039 CBA
		65,0 201-2025-02 5,000% 2025-2033 CBA
Overige leningen	(1,5)	(1,5) 090-2004-05 6,700% 2004-2039 APFA
Leningen N.I.O.	(1,6)	(1,6) 050-1995-03 2,500% 1995-2026 NIO
Overige leningen EUR	0,0	(0,2) 022-1988-03 1,000% 1998-2028 EIB
		(0,1) 047-1994-07 1,000% 1994-2034 EIB
		0,3 Koersschomeling
Buitenlandse leningen USD	(44,1)	(41,4) 177-2020-06 5,000% 2020-2027 CS/CIBC+
		(2,7) 167-2018-05 5,750% 2018-2028 RBC
Kortlopende schulden	7,3	7,3 Toename (handels-)crediteuren
Promessen	-	- schatkisipromessen
Extracompt.schulden - Lease	(0,2)	(0,2) Betalingen lease
	44,8	Afname in leningen en crediteuren
	5.280,4	Totaal Schulden en Crediteuren 2025 K2

Bron: Directie Financiën

Noot: Toelichting op tabel 3.2. schuldontwikkeling per kwartaal

4. Liquiditeitsoverzicht

Tabel 4.1: Liquiditeitsrealisatie en -prognose 2025

2025	JAN	FEB	MAR	APR	MEI	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
<i>in Afl. miljoen</i>	<i>real</i>	<i>real</i>	<i>real</i>	<i>real</i>	<i>real</i>	<i>real</i>						
1. Ontvangsten												
1. Directe belastingen	64,5	29,5	28,1	37,8	159,6	97,5	42,1	20,1	22,9	23,0	36,5	65,7
2. Indirecte belastingen	79,8	70,8	70,0	75,8	71,2	72,0	65,4	63,5	63,9	62,0	66,9	69,8
3. Niet-belastingontvangsten	13,3	12,5	12,0	12,5	10,0	8,9	41,6	22,5	23,0	19,3	16,6	17,1
4. Overige ontvangsten	16,0	11,9	5,2	16,6	10,2	22,3	7,7	8,8	15,9	9,0	9,0	16,3
TOTAAL:	173,6	124,6	115,4	142,7	251,0	200,7	156,9	114,9	125,8	113,3	129,0	168,9
2. Uitgaven												
1. Salarissen	39,6	29,7	29,9	30,2	29,7	53,3	33,3	38,1	29,0	28,4	35,3	29,3
2. Werkgevers bijdrage	8,7	8,7	8,7	8,6	8,7	8,7	8,9	8,9	8,2	8,7	7,9	9,0
3. Salaris subsidie	10,1	11,4	11,8	9,8	10,5	16,7	10,3	14,2	9,1	10,3	14,2	16,3
4. Goederen en diensten	21,6	18,6	19,5	31,8	14,7	26,6	20,1	22,6	3,8	9,4	3,6	5,7
5. Rente	8,2	34,0	12,6	9,8	13,3	54,1	16,3	19,0	26,2	57,7	26,4	16,0
7. Investerings	0,9	0,4	1,1	0,8	8,5	1,4	9,7	7,8	9,2	11,0	9,2	11,0
w.v. investeringen uit voorgaande jaren	0,8	0,1	0,9	-	-	1,3	-	-	-	-	-	-
w.v. vervangingsinvesteringen	-	0,3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
w.v. investeringen i.k.v. hervormingen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
w.v. overige	0,0	-	0,2	0,8	8,5	0,1	-	-	-	-	-	-
8. Verrek., uitk. en bijdragen	10,5	-	-	6,3	4,6	-	32,7	27,0	28,9	32,7	28,9	28,9
w.v. WvB/GC	10,5	-	-	6,3	4,6	-	-	-	-	-	-	-
w.v. AZV	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
w.v. Landsbedrijven	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9. Overdrachten en subsidies	37,0	15,5	30,4	18,5	41,9	27,0	22,6	23,8	26,8	33,9	20,5	47,1
10. Items n.i.e.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
TOTAAL:	136,5	118,3	114,0	115,7	131,9	187,7	153,9	161,3	141,2	192,1	146,0	163,3
3. Leningen minus terugbetalingen												
1. Leningen	2,1	1,0	0,1	0,1	0,2	-	3,6	2,4	2,6	3,1	2,3	2,6
2. Aflossingen	0,4	0,3	0,5	0,5	0,4	0,5	1,4	0,2	0,5	0,9	0,1	0,5
TOTAAL:	1,7	0,7	-0,4	-0,4	-0,2	-0,5	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2
4. Netto buitenlands financiering												
1.1. Leningen buitenland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1.2. Lening NL begrotingssteun	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Aflossingen buitenland	-	19,1	33,2	0,2	-	44,2	0,0	138,0	2,7	46,0	0,0	44,1
TOTAAL:	0,0	-19,1	-33,2	-0,2	0,0	-44,2	0,0	-138,0	-2,7	-46,0	0,0	-44,1
5. Netto binnenlands financiering												
1. Leningen binnenland	-	-	-	-	-	165,0	-	-	-	-	-	-
2. Aflossingen binnenland	0,5	0,5	0,5	0,5	-	81,0	20,5	0,5	0,5	0,5	100,5	0,5
TOTAAL:	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	0,0	84,0	-20,5	-0,5	-0,5	-0,5	-100,5	-0,5
6. Netto Schatkistpapier												
1. Uitgifte	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Aflossing	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
TOTAAL:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Beginsaldo	280,8	315,7	301,7	269,8	296,4	415,7	468,9	449,2	262,1	241,3	113,8	-5,9
Mutaties	34,9	-13,9	-31,9	26,6	119,3	53,2	-19,7	-187,1	-20,8	-127,5	-119,7	-41,3
Eindsaldo	315,7	301,7	269,8	296,4	415,7	468,9	449,2	262,1	241,3	113,8	-5,9	-47,2
<i>voorlopige cijfers</i>												

5. Collectieve Sector

In afwachting van de samenstelling van de collectieve sector voor de jaren 2023-2025 zal voorlopig in onderhavig document de navolgende instellingen tot de collectieve sector behoren:

- Land Aruba
- Uitvoeringsorgaan Algemene Ziektekostenverzekering (AZV)
- Sociale Verzekeringsbank (SVB)
- Aruba Tourism Authority (ATA)
- Servicio di Limpieza di Aruba (Serlimar)
- Stichting Education Profesional Basico (SEPB)
- Universiteit van Aruba (UA)

Onderstaande tabel presenteert de voorlopige opbrengsten, kosten en het operationeel resultaat per 30 juni 2025 van de collectieve sector van Aruba.

Tabel 5.1: Exploitatieresultaat collectieve sector per 30 juni 2025

bedragen x Afl. 1.000

	Opbrengsten t/m 30 juni 2025	Kosten t/m 30 juni 2025	Resultaat t/m 30 juni 2025	Projectie voor het jaar	Begroting 2025 voor het jaar
LAND ARUBA	1.012.145	797.174	214.971	133.553	133.553
AZV	314.670	270.562	44.109	86.249	57.126
SVB	264.574	208.156	56.418	57.160	57.160
ATA	82.479	39.075	43.404	9.466	9.466
SERLIMAR	8.186	7.751	435	1.741	1.741
SEPB	13.653	13.501	153	153	(478)
UA	7.391	9.428	-2.037	81	81
Consolidatieverschil	-16.352	-17.853	1.501	-18.000	-
Totaal	1.686.747	1.327.794	358.953	138.886	258.649

Toelichting op de grafiek

Het Land streeft ernaar om de informatieoverdracht inzake de kwartaalrapportages beter te stroomlijnen. De eerste stap daarin, betreft een verbeterde toelichting van de entiteiten AZV, SVB en ATA. De overige entiteiten behorend tot de collectieve sector zijn aangeschreven om ook nader toelichting te geven aan hun voorlopige resultaten. Voor Serlimar is wegens het ontbreken van de 2^e kwartaalrapportage de cijfers van het eerste kwartaal 2025 aangewend.

Land

De projectie voor het jaar is nog niet aangepast en is nog gebaseerd op de vastgestelde begroting 2025.

Dit uitgangspunt is ook toegepast op de instellingen die geen actuele projectie hebben aangeleverd. Te weten ATA, SVB en Serlimar.

AZV

De laatste stand van zaken met betrekking tot het meerjarig financieel kader van de AZV wordt in bijlage I van de 1^e Uitvoeringsrapportage 2025 toegelicht. Er zijn hierop geen aanpassingen gedaan.

SVB

Het exploitatieresultaat van het AOV-fonds vertoont voor het tweede kwartaal van 2025 voorlopig een overschot van Afl. 44,5 miljoen. Conform informatie van de DIMP is tot en met juni 2025 een bedrag van Afl. 201,1 miljoen aan AOV/AWW-premies geïnd. De administratiekosten worden opgenomen conform de door het administratiefonds doorbelaste kosten voor het jaar 2025.

Voor het tweede kwartaal van 2025 vertoont het exploitatieresultaat voor het AWW-fonds voorlopig een overschot van Afl. 3,8 miljoen. De uitkeringskosten zijn afhankelijk van de instroom of uitstroom van pensioengerechtigden, waaronder weduwen die de AOV-pensioenleeftijd hebben bereikt en wezen die de leeftijd van 25 hebben bereikt of geen schoolverklaring hebben ingediend. De administratiekosten worden opgenomen conform het administratiefonds doorbelaste kosten 2025.

Voor het tweede kwartaal van 2025 vertoont het exploitatieresultaat van het Ziektefonds voorlopig een voorschot van Afl. 2,8 miljoen. De premie opbrengsten vertonen een stijging van Afl. 0,8 miljoen t.o.v. eenzelfde periode van het voorgaande jaar. Aan de kostenkant vertonen de ziekengelden een toename van Afl. 1,0 miljoen t.o.v. eenzelfde periode van het voorgaande jaar. De administratiekosten worden opgenomen conform het administratiefonds doorbelaste kosten 2025.

Voor het tweede kwartaal van 2025 vertoont het exploitatieresultaat van het Ongevallenfonds voorlopig een overschot van Afl. 3,2 miljoen. De premie opbrengsten vertonen een stijging van Afl. 0,3 miljoen t.o.v. van eenzelfde periode van het voorgaande jaar. De administratiekosten worden opgenomen conform het administratiefonds doorbelaste kosten 2025.

Voor het tweede kwartaal van 2025 toont het voorlopige exploitatieresultaat van het Cessantiafonds een overschot van Afl. 2,1 miljoen. De cessantia-bijdragen van werkgevers bedragen Afl. 1,7 miljoen en de totale opbrengsten bedragen Afl. 2,3 miljoen voor deze verslagperiode. Aan de kostenkant zijn de cessantia-uitkeringen (inclusief de sociale lasten) uitgekomen op Afl. 0,1 miljoen voor het tweede kwartaal van 2025. De totale kosten bedragen Afl. 0,2 miljoen, wat een afname is van Afl. 0,1 miljoen t.o.v. eenzelfde periode van het voorgaand jaar. De administratiekosten worden opgenomen conform het administratiefonds doorbelaste kosten 2025.

ATA

Opbrengsten

Tot nu toe overtreft de toeristenbelasting de begroting 2025 met Afl. 6,1 miljoen. Deze stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door een stijging van 4,6% in RevPAR vergeleken met dezelfde periode in 2024. Het is vermeldenswaardig dat het werkelijke bedrag aan toeristenbelasting dat voor juni is geïnd, nog niet afgerond is door DIMP waardoor het gerapporteerde bedrag tot nu toe een geschat bedrag voor de maand omvat.

De reispromotieheffing ligt iets onder de begrote projecties. Dit komt doordat sommige luchtvaartmaatschappijen hun reispromotieheffing te laat hebben ingediend. Aangezien het aantal bezoekers tot nu toe 3,3% hoger is, wordt verwacht dat de daadwerkelijk geïnde reispromotieheffing hoger zal zijn dan de budget projecties. De overige inkomsten betreft rente die is ontvangen op termijndeposito's en spaarrekeningen.

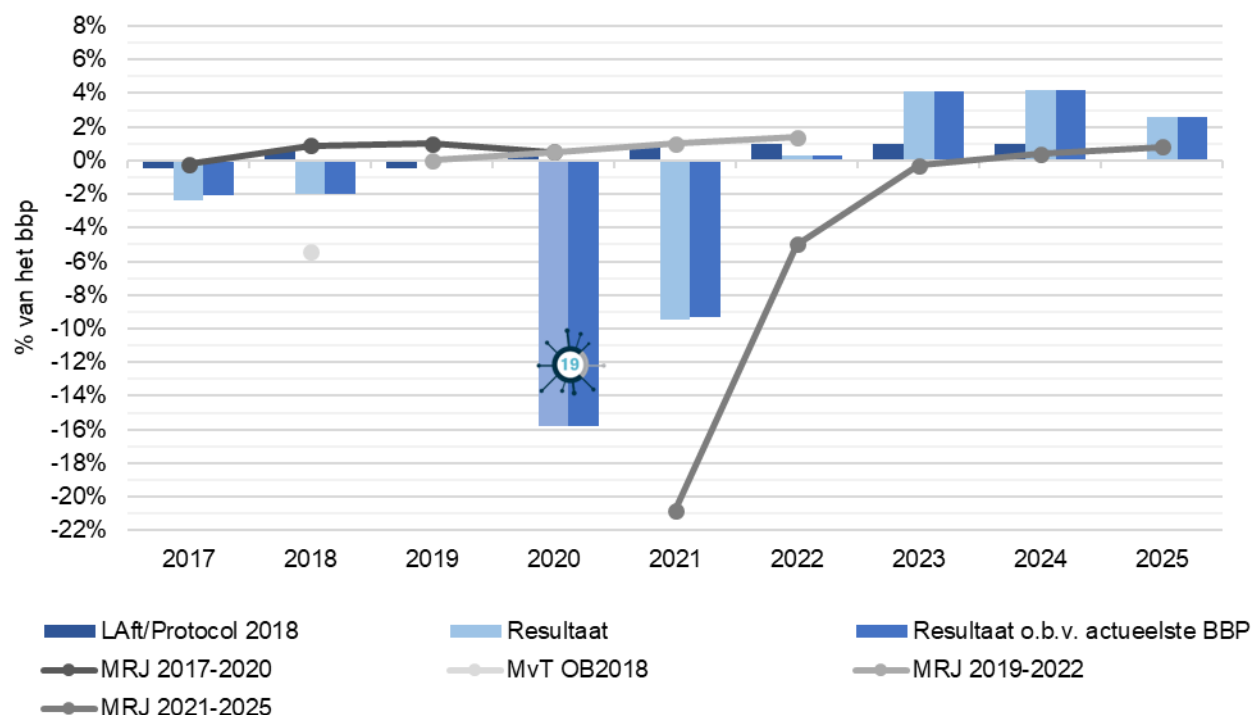
Kosten

Tot nu toe liggen de marketinguitgaven 37% onder het budget. Deze afwijking is te wijten aan vertragingen en uitstel van geplande campagnes en projecten, vooral lokale initiatieven die afhankelijk zijn van uitvoering door overheidsdepartementen. Daarnaast zijn sommige facturen voor reeds geleverde diensten nog niet ontvangen. De operationele kosten liggen tot nu toe 20% onder het budget. Dit is voornamelijk te wijten aan een aantal openstaande FTE-positities, vertragingen in het kantooronderhoudsproject als gevolg van beperkte beschikbaarheid van middelen door de aannemer en openstaande facturen voor reeds geleverde diensten.

Overige entiteiten

Dit onderdeel zal geactualiseerd worden, zodra de overige aangeschreven entiteiten in de benodigde en aangevraagde toelichting voorzien. Tot nu toe hebben zij het verzoek van het Land in deze onvoldoende opgevolgd.

Grafiek 5.2: Financieringssaldo collectieve sector 2017-2025

Bron: Resultaat Jaarrekeningen 2017-2020, Uitvoeringsrapportages KW4 2021-2024 en de vastgestelde begroting 2025..

Toelichting op grafiek

In grafiek 5.2 wordt het financieringssaldo van de collectieve sector van de afgelopen jaren weergegeven. Ter vergelijking worden ook de begrotingsnormen uit de LAft en het protocol tussen Aruba en Nederland van 2018 en de ontwikkelingspaden van vorige Meer-jarenkaders (MRJ) gepresenteerd. In 2017 en 2018 werden de begrotingsnormen evenals het ontwikkelingsplan conform de MRJ 2017-2020 niet behaald. Het jaar 2019 laat een duidelijke omwenteling zien: met een gerealiseerde overschot van +0,7% werd ruimschoots voldaan aan de begrotingsnorm (-0,5%) en de MRJ 2019-2022 (0,0%). De verwachte ontwikkeling conform de MRJ 2019-2022 voor de dienstjaren 2020, 2021 en 2022 werd niet gehaald door de impact van de covid-19 pandemie op de economie en overheidsfinanciën. Ergo: in alle drie jaren is beroep gedaan op art 23 LAft.

Tabel 5.3: Schuldquote collectieve sector 2025

bedragen x Afl. 1,0 miljoen

Collectieve Sector	2024 K3	2024 K4	2025 K1	2025 K2
Leningen Land	5,452.1	5,198.4	5,144.7	5,182.4
Leningen SVB	-66.9	-69.3	-71.4	-82.4
Totaal leningen Collectieve Sector	5,385.2	5,129.1	5,073.3	5,100.0
% BBP	72.7%	72.5%	69.0%	69.8%
BBP	7,408.0	7,076.0	7,352.0	7,302.0

Bron: Collectieve Sector

6. Ontwikkeling personeelsnorm

Ontwikkeling Public Wage Bill | 2025

Bruto Binnenlands Product (BBP) ¹ Afl. 7.302.000

Personeelslastennorm (maximaal 10%) ² Afl. 730.200

Personeelslasten (YTD) Afl. 333.118 **4,56%**

	Q1 2025	Q2 2025	Q3 2025	Q4 2025
Personeelslasten (ruime definitie) ³	Afl. 157.432	Afl. 175.686	Afl.	Afl.
Werknemers en gewezen werknemers	Afl. 156.223	Afl. 174.520	Afl.	Afl.
Land Aruba (Payroll 1 en 17)	Afl. 98.267	Afl. 109.366		
VUT-uitkeringsgerechtigden (Payroll 2)	Afl. 3.812	Afl. 4.539		
Dienst Publieke Scholen (Payroll 3)	Afl. 20.855	Afl. 23.240		
Dienst Openbare Werken (Payroll 4)	Afl. 3.536	Afl. 3.683		
Stichting Educacion Profesional Basico (Payroll 6)	Afl. 5.311	Afl. 6.088		
Stichting Protestants Christelijk Onderwijs Aruba (Payroll 7)	Afl. 2.575	Afl. 2.939		
Stichting Voortgezet Onderwijs Aruba (Payroll 8)	Afl. 3.131	Afl. 3.497		
Stichting Katholiek Onderwijs Aruba (Payroll 9)	Afl. 17.258	Afl. 19.463		
Staten van Aruba (Payroll 13)	Afl. 891	Afl. 1.110		
Vaste Colleges van Advies (Payroll 16)	Afl. 224	Afl. 205		
Overbruggingsuitkeringen gewezen ambtsdragers (Payroll 19)	Afl. 362	Afl. 390		
Directe externe inhuur	Afl. 1.209	Afl. 1.166	Afl.	Afl.
Invallers en oproepkrachten (Payrolls 20 en 21)	Afl. 343	Afl. 397		
Dienstverleners (Payroll 23)	Afl. 866	Afl. 769		

¹ Economic Outlook (DEZHI), Mei 2025

² Landsverordening Aruba Tijdelijk Financieel Toezicht (opname nieuwe begrotingsnormen)

³ Als kanttekening wordt geplaatst dat bepaalde kosten (nog) niet op kwartaalbasis gerapporteerd kunnen worden, zoals de tegemoetkoming in de ziektekosten bekend als A

* bedragen zijn in duizenden (x 1000)

bron: Payroll Systeem Aruba (PSA)

Toelichting

In het onderhavige overzicht wordt de realisatie van de personeelslasten over de eerste twee kwartalen van 2025 weergegeven, uitgesplitst naar de betrokken payrollbedrijven. In de Economic Outlook van mei 2025 is de projectie van het bruto binnenlands product (BBP) voor 2025 bijgesteld naar Afl. 7.302 miljoen. Dit betekent een afname ten opzichte van de eerdere projectie van december 2024.

De public wage bill voor de eerste twee kwartalen samen bedraagt 4,56%. Bij extrapolatie van dit percentage naar het volledige jaar, en met inachtneming van kosten die niet elk kwartaal tot uiting komen, zal het Land naar verwachting voldoen aan de personeelslastennorm zoals vastgelegd in de Landsverordening Aruba tijdelijk financieel toezicht (LAft).

Het is echter van belang om op te merken dat een (lichte) stijging van de public wage bill wordt verwacht, als gevolg van het volledige effect van de toegekende indexeringen met ingang van 1 juli 2024 en 1 januari 2025.

Tabel 1: vergelijking tussen de realisatie van Q2 2024 en Q2 2025

bedragen x Afl. 1.000

	2024-Q2	2025-Q2	Mutatie
4100	102.286	110.817	8.531
4101 Salarissen en toelagen	71.683	77.151	5.468
4102 Overwerkvergoedingen	7.469	8.217	748
4103 Kindertoelage	520	464	-57
4104 Vakantie-uitkering	22.579	24.944	2.365
4105 Vergoedingen e.d.	34	41	7
4200	23.423	25.422	1.999
4201 Toeslag AOV/AWW	8.591	9.043	453
4204 Bijdrage APFA	7.523	8.676	1.153
4206 Bijdrage AZV	7.310	7.703	393
Personeelskosten in enge zin	125.709	136.239	10.529

Bron: PSA

De stijging van de personeelskosten in het tweede kwartaal van 2025 ten opzichte van hetzelfde kwartaal in 2024 houdt voornamelijk verband met de toegekende indexeringen per 1 juli 2024 en 1 januari 2025.

1. Beperking indienstneming

In het tweede kwartaal van 2025 zijn in totaal **69** overheidswerknemers in dienst genomen bij verschillende overheidsorganisaties. Een groot deel van deze indienstnemingen (**48**) betreft nieuwe aanstellingen bij de bureaus van de ministers in verband met de kabinetswisseling.

2. Aflopende contracten

Het Departamento Recurso Humano (DRH) analyseert elk kwartaal de contracten die van rechtswege zullen aflopen. Op basis van deze analyse worden de benodigde besluiten in de ministerraad genomen. In de periode van april tot en met juni 2025 zijn, op grond van deze besluiten, **2** contracten van rechtswege beëindigd of opgezegd.

3. Elimineren van automatisme in periodieken en bevordering

Conform de uitvoeringsagenda van het Landspakket is in 2023 het prestatie-managementsysteem geïntroduceerd. De gekwantificeerde gevolgen van deze maatregel zijn echter helaas nog niet vast te stellen, aangezien hiervoor nog geen registratiesysteem beschikbaar is.

4. Verlaging overwerkkosten

Met dit instrument dient gewaarborgd te worden dat de uitbetalingen aan overwerkvergoeding begrensd wordt. Uit de monitoring is gebleken dat de realisatie van het uitbetaalde overwerk in het tweede kwartaal van 2025 met Afl. 747,9 miljoen is gestegen ten opzichte van dezelfde periode in 2024.

5. Openstelling VUT-regeling

In het tweede kwartaal van 2025 hebben 36 overheidswerknemers gebruik gemaakt van de vorige VUT-regeling.

6. Gepensioneerden met limitatief vervulling vacature

Gedurende dit kwartaal van 2025 hebben 18 ambtenaren de pensioengerechtigde leeftijd bereikt.

7. Uitstroom overige redenen bevorderen

In dit kwartaal hebben er 10 overheidswerknemers wegens overige redenen de overheidsdienst verlaten. Hieronder volgt een overzicht van de uitstroom wegens overige redenen.

Tabel 2: uitstroom overige redenen

Omschrijving uitstroom	Bezetting
Ontslag op eigen verzoek	6
Overlijden	0
Disciplinair ontslag	1
Overige redenen	3
Totaal:	10

Bron: PSA

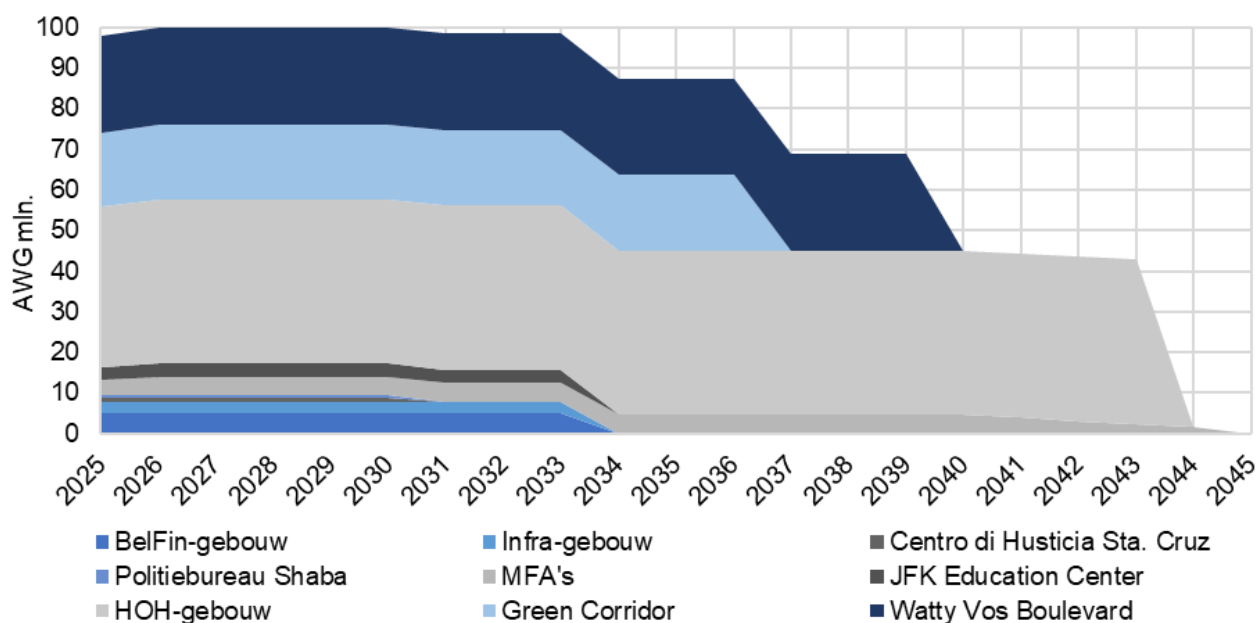
7. Publiek-Private Samenwerkingen (PPP)

Dit hoofdstuk van de uitvoeringsrapportage biedt inzichten in de realisatie van de begrote bedragen aan PPS en in de mogelijke ontwikkelingen van invloed daarop. Daarnaast dient ook vermeld te worden, dat dit hoofdstuk een bijdrage levert aan de navolging van de aanbeveling van de Algemene Rekenkamer om de informatievoorziening inzake PPS te verbeteren door onder andere een nauwere samenwerking tussen de overheidsdiensten te verwezenlijken, welke resulteert in de inhoud van het onderhavige onderdeel van deze rapportage.

6.1 Voorraad en doorlooptijd

Het Land kent in totaal een aantal van negen PPS'en welke te verdelen zijn in DBFM(O) en non-DBFM(O) overeenkomsten. DBFM(O)-overeenkomsten houden in dat de private partner verantwoordelijk is voor alle fases van de overheidsopdracht. In het geval van een DBFM(O)-overeenkomst is de private partner verantwoordelijk voor het ontwerp, de bouw, de financiering en het onderhoud van het aangegeven project. Onder dit type overeenkomsten vallen projecten als de Green Corridor en de Watty Vos Boulevard. Daarentegen non-DBFM(O)-overeenkomsten betreffen PPS-overeenkomsten waar de private partner verantwoordelijk is voor één of meerdere fases van de opdracht, maar niet voor alle fases. Projecten als het BelFin-gebouw en het JFK Education Center³ zijn als een non-DBFM(O)-overeenkomst te bestempelen. De totale voorraad van het Land (inclusief doorlooptijd) aan PPS is weergegeven in grafiek 6.1.

Grafiek 6.1: Voorraad en doorlooptijd PPS

Noot: In de bovenstaande grafiek wordt in de meerjarige projecties geen rekening gehouden met eventuele inflatoire effecten.

6.2 Realisatie kosten PPS

Het totaal begroot bedrag aan PPS in 2025 bedraagt Afl. 97,7 miljoen, waarvan Afl. 16,4 miljoen aan huisvesting en dienstverlening en Afl. 81,1 miljoen aan zorg en infrastructuur. Tabel 6.1 geeft de realisatie van het begrote bedrag aan PPS weer.

³ De duur van de huurovereenkomst van de JFK Education Center is 5 jaar. De aanname is gemaakt dat de huisvesting van overheidsdiensten in het JFK Education Center meer dan 5 jaar zal duren door eventuele verlenging(en) van het huurcontract. Einddatum is gelijkgesteld aan de einddatum van het BelFin-gebouw.

Tot en met de maand juni 2025 bedragen de totale betalingen aan PPS Afl. 48,6 miljoen. Dit is gelijk aan een begrotingsrealisatie van 49,7 %. De begrotingsuitputting van huisvesting en dienstverlening (46,4%), het HOH-gebouw (50%), de Green Corridor (49,6%) en de Watty Vos Boulevard (51,8%) volgen redelijk het trendmatig betalingspatroon.

Tabel 6.1 Realisatie betalingen PPS

(in Afl. 1000)

Publiek-Private Samenwerkingen	t/m 30 juni 2024	Begroot 2025	t/m 30 juni 2025	% Begrotings- uitputting
Huisvesting en dienstverlening	7.649	16.433	7.617	46,4%
<i>BelFin-gebouw</i>	2.424	4.952	2.424	49,0%
<i>Infra-gebouw</i>	1.409	2.837	1.409	49,7%
<i>Centro di Husticia Sta. Cruz</i>	496	993	496	50,0%
<i>Politiebureau Shaba</i>	256	512	256	50,0%
<i>MFA Noord/Paradera/Savaneta/Sta. Cruz/San Nicolas</i>	1.449	3.914	1.470	37,6%
<i>JFK Education Center</i>	1.614	3.226	1.562	48,4%
Zorg en infrastructuur	39.542	81.301	40.996	50,4%
<i>HOH-gebouw</i>	18.516	39.324	19.662	50,0%
<i>Green Corridor</i>	9.121	18.377	9.109	49,6%
<i>Watty Vos Boulevard</i>	11.906	23.600	12.226	51,8%
Totaal	47.191	97.734	48.614	49,7%

Bron: Directie Financiën en DOW

8. Financieel beheer

In afstemming met het College Aruba Financieel Toezicht is in het verleden besloten de opzet van dit hoofdstuk volledig toe te spitsen op de stand van zaken rond de nulmetingen over de onderwerpen die te maken hebben met de controleerbaarheid van de jaarrekening. Dit nadat in het begin van de oplevering van kwartaalrapportages de nadruk lag bij de ontwikkelingen rond de zogenaamde PEFA-scores.

Deze opzet had te maken met de behoeftes van diverse partijen rondom het thema financieel beheer, maar ook met de zeer beperkte capaciteit op het gebied van zowel financieel beheer in meer brede zin, maar ook meer specifiek rond de auditfunctie bij het Land. Het met de COVID-crisis ingevoerde Landspakket en haar aandacht voor het financieel beheer heeft aan deze opzet evenwel de nodige veranderingen toegebracht. Dit daar, naast de controleerbaarheid van de jaarrekening, als onderdeel van thema A financieel beheer een aantal aanvullende activiteiten zijn toegevoegd aan dit geheel. Gezien de net genoemde capaciteitsbeperkingen heeft dit in de praktijk onder andere geleid tot twee gebeurtenissen:

1. De periodieke rapportages zijn onder druk komen te staan door de verhoging van het aantal rapportageproducten en -momenten. Het gaat hierbij allereerst om de invoering van een maandrapportage naar de financiële toezichthouder, maar ook om periodieke voortgangsrapportages rond de uitvoeringsagenda en de diverse overlegmomenten die hier omheen plaatsvinden.
2. De voortgang van de nulmetingenimplementatie heeft ook achterstand opgelopen.

Aan de meer positieve kant heeft dit wel betekent dat, gezien de gekozen aanpak bij het Landspakket uitgaat van het kunnen voldoen aan structurele randvoorwaarden om uiteindelijk tot goede resultaten te komen, waaronder ook de controleerbaarheid van de jaarrekeningen, er toch nog het één en ander tot stand is kunnen komen. Hieronder volgt een uiteenzetting van de voortgangspunten die betrekking hebben op de eerste helft van 2025.

Aanbestedingsregels Land

In 2019 is door de Staten een Landsverordening aangenomen welke strekte tot het nader regelen van de aanbestedingen van het Land. Dit kwam in de plaats van de huidige, beperkte bepalingen hieromtrent die opgenomen zijn in de Comptabiliteitsverordening. De invoering hiervan dient te geschieden via een Landsbesluit nadat aanvullende regels zijn opgesteld. Deze regels zijn inmiddels opgesteld. Bij het opstellen is gebleken dat een aantal aanpassingen aan de Landsverordening moeten plaatsvinden. Inmiddels is de aangepaste Landsverordening door de Staten aangenomen en zijn de voorbereidingswerkzaamheden voor de invoering van deze regels aangevangen. Invoering wordt begin 2026 verwacht. Voorbereidingswerkzaamheden bestaan in het zowel intern als extern toelichten van de wijzigingen en de weerslag van deze op de bedrijfsvoering van het Land en de relaties met leveranciers en andere partijen en het ontwerpen onder andere van formulieren om het inkoopproces te faciliteren.

Verslaggevingsstelsel

Om te komen tot een goedkeurende accountantsverklaring is een formeel vastgesteld verslaggevingsstelsel nodig. Tot nu toe is dit altijd een gemis geweest bij het Land. Een conceptstelsel is opgesteld en uitgewerkt in wet- en regelgeving en op basis hiervan is een impactanalyse opgesteld evenals een implementatieplan en is een externe aangetrokken welke dit implementatieproces zal trekken. Deze externe is thans doende de inhaalslag in de achterstand van de verantwoording te begeleiden terwijl bij DWJZ de laatste hand wordt gelegd aan de wet- en regelgeving, waaronder een aanpassing in de Comptabiliteitsverordening. De verwachting is dat het wetgevingsproces eind van dit jaar afgerond zal zijn waardoor 2026 aangevangen kan worden met een nieuw verslaggevingsstelsel.

Regeling Materieel Beheer

Goed financieel beheer behelst ook hoe men omgaat met de eigendommen van het Land. Dit betreft de regels rond de aanschaf, beheer en afstoten van deze eigendommen. De huidige regelgeving hieromtrent is niet adequaat. Hierdoor is in het kader van het Landspakket een concept-regeling materieel beheer opgesteld door Directie Financiën. Een impactanalyse heeft plaatsgevonden en er is een implementatieplan opgesteld. Prioriteit wordt thans gegeven aan het regelgevingstraject rond het verslaggevingsstelsel, omdat het

materieel beheer niet noodzakelijk aan een tijdvak is gebonden. De afronding regelgeving en implementatie zal waarschijnlijk in 2026 plaatsvinden.

Invoering “Three lines-model” bij financiële werkprocessen t.b.v. de interne beheersing

Als onderdeel van het verbeterplan financieel beheer is reeds eerder door het Bestuur ingestemd met het invoeren van het zogenaamde “three lines”- sturingsmodel als leidraad voor de inrichting van de werkprocessen in de financiële functie. Dit omwille van de interne beheersing en met als doel het mogelijk maken van het certificeren door de externe accountant van de financiële verantwoording van het Land. De implementatie hiervan is, na aanbesteding en selectie van implementatiepartner, gestart met het afronden van procesinrichtingen bij de zogenaamde “eerste lijn” en het opzetten van het Steunpunt Interne Beheersing welke eind 2025 operationeel zal zijn. Ook met de opstelling van richtlijnen en regelgeving in het kader van de interne beheersing is aangevangen.

Implementatie verbeterplan subsidies

In een eerder stadium is al onderzoek in het kader van het Landspakket uitgevoerd naar de optimalisatiemogelijkheden rond de uitvoering van het subsidieproces. Als gevolg hiervan wordt ondersteuning aangetrokken ten behoeve van de inhaalslag rond de eindafrekeningen van subsidies. De hiervoor aangetrokken partij heeft inmiddels een tussenrapportage aangeleverd met afrekenvoorstellen voor vrijwel alle relevante instellingen. Besloten moet nog worden of de toepassingstijdperk van de afrekeningen wordt verlengd tot een meer actueel jaar en ook moet besloten worden onder welke reikwijdte dit project na het stoppen van het Landspakket zal doorgaan.

Nulmetingen

Een aantal nulmetingen die betrekking hebben op processen naar de controleerbaarheid van de jaarverantwoordingen worden betrokken bij de invoering van het “three lines” sturingsmodel. Overdracht hiervan heeft inmiddels plaatsgevonden. De nulmeting naar belastingontvangsten is thans in uitvoering.

Voortgang inhaal achterstanden rapportageproducten

Zoals enige tijd al bekend is, kampt het Land met een forse achterstand als het gaat om de oplevering van jaarrekeningen. Deze achterstand heeft, zij het incidenteel, ook haar weerslag weten te vinden op de kwartaalrapportages en dus dit product, welke ook vertraging loopt. De redenen zijn al diverse keren genoemd, maar zullen hier ook herhaald worden. Het komt neer op een verhoogde rapportagedruk bij afgenomen capaciteit. Dit bij de zowel de administratie, waar de gegevens vandaan komen, als degenen die meer direct betrokken zijn bij de opstelling van de rapportages.

Ten aanzien van de achterstallige jaartallen kan het volgende worden aangegeven:

- 2019: Ingediend in de vorm van een Ontwerp-Landsverordening tot vaststelling het Saldo van de Exploitatierekening bij de Staten. Staten heeft een Verslag opgesteld en een Nota naar aanleiding van dit Verslag is thans in de maak. In tweede helft van het jaar wordt dit Ontwerp waarschijnlijk door de Staten behandeld;
- 2020: Opgesteld en ingediend bij de Algemene Rekenkamer. De ARA is onderzoek hiernaar aangevangen;
- 2021: Opgesteld en ingediend bij de Algemene Rekenkamer. ARA moet onderzoek hiernaar nog aanvangen;
- 2022: Opgesteld en ingediend bij de Algemene Rekenkamer. ARA moet onderzoek hiernaar nog aanvangen;
- 2023: Administratie wordt begin augustus afgesloten. Opstelling afgerond naar schatting begin september;
- 2024: Administratie wordt medio augustus afgesloten. Opstelling begint dan in september en loopt door tot voor einde 2025.

BIJLAGE I

Resultaat exploitatie en kapitaaldienst per ministerie

bedragen x Afl. 1.000

Middelen	Totaal realisatie	Min 0 AZIOIRO	Min 2 TINO	Min 3 ECDO	Min 5 T&V	Min 6 AEI	Min 7 O&S	Min 8 J&S	Min 9 FIC
Directe belasting	417.092	-	-	-	-	-	-	-	417.092
Indirecte belastingen	439.579	17	-	-	-	-	-	-	439.562
Retributies, leges & rechten	13.653	4.400	1.282	784	3.539	3.316	(3)	335	0
Rechten, boeten & overig	18.269	1.464	2.471	767	69	135	41	5.956	7.366
Rente	1.022	-	-	-	-	-	-	-	1.022
Niet-Belastingopbrengsten	73.429	12.865	-	397	2.844	45	190	736	56.352
Landsbedrijven en fondsen	1.513	1.513	-	-	-	-	-	-	0
Overige ontvangsten	47.588	8	8	4	8	-	4	8	47.547
Totaal realisatie	1.012.145	20.267	3.761	1.952	6.460	3.496	232	7.035	968.941

Middelen	Totaal begroot	Min 0 AZIOIRO	Min 2 TINO	Min 3 ECDO	Min 5 T&V	Min 6 AEI	Min 7 O&S	Min 8 J&S	Min 9 FIC
Directe belasting	627.500	-	-	-	-	-	-	-	627.500
Indirecte belastingen	831.015	15	-	-	-	-	-	-	831.000
Retributies, leges & rechten	22.821	7.700	1.175	1.415	5.400	6.000	80	1.050	1
Rechten, boeten & overig	49.340	2.683	4.402	12.512	7.582	535	155	7.470	14.000
Rente	283	-	-	-	-	-	-	-	283
Niet-Belastingopbrengsten	209.269	34.060	-	4.000	51.829	10.000	27	698	108.655
Landsbedrijven en fondsen	4.287	4.287	-	-	-	-	-	-	-
Overige ontvangsten	72.124	24	12	15	15	15	15	13	72.015
Totaal begroot	1.816.638	48.769	5.590	17.942	64.826	16.550	277	9.231	1.653.454
Verschil	-804.494	-28.502	-1.828	-15.990	-58.366	-13.054	-45	-2.196	-684.513

Kosten	Totaal realisatie	Min 0 AZIOIRO	Min 2 TINO	Min 3 ECDO	Min 5 T&V	Min 6 AEI	Min 7 O&S	Min 8 J&S	Min 9 FIC
Personeel	257.731	35.203	10.234	6.554	10.041	9.609	57.573	93.359	35.157
Goederen & Diensten	92.472	13.138	13.881	2.198	3.491	2.381	12.119	29.206	16.057
Rente	122.236	-	-	-	-	-	-	-	122.236
Subsidies	127.389	-	20.865	-	3.087	-	87.546	14.308	1.583
Overdrachten	104.715	3.116	21	965	69	-	35	34.195	66.314
Bijdragen & Afschrijvingen	92.631	60.578	511	112	21.907	724	2.194	2.506	4.099
Totaal realisatie	797.174	112.035	45.513	9.829	38.594	12.714	159.467	173.574	245.446

Kosten	Totaal begroot	Min 0 AZIOIRO	Min 2 TINO	Min 3 ECDO	Min 5 T&V	Min 6 AEI	Min 7 O&S	Min 8 J&S	Min 9 FIC
Personeel	509.352	70.038	20.440	14.617	20.747	21.190	111.460	179.645	71.215
Goederen & Diensten	193.640	30.473	28.776	5.666	12.785	6.319	25.823	55.350	28.449
Rente	294.493	-	-	-	-	-	-	-	294.493
Subsidies	256.577	-	43.511	121	6.330	-	174.216	29.321	3.078
Overdrachten	228.708	5.149	22	2.927	150	-	531	63.024	156.905
Bijdragen & Afschrijvingen	200.316	132.756	1.077	295	44.632	1.199	4.470	10.028	5.860
Totaal begroot	1.683.086	238.416	93.826	23.626	84.644	28.708	316.500	337.368	560.000
Verschil	-885.912	-235.300	-93.805	-22.661	-84.575	-28.708	-316.464	-303.172	-493.686
Realisatie exploitatiesaldo	214.971	-91.768	-41.751	-7.877	-32.134	-9.218	-159.235	-166.539	723.495

Financieringsmiddelen	Totaal realisatie	Min 0 AZIOIRO	Min 2 TINO	Min 3 ECDO	Min 5 T&V	Min 6 AEI	Min 7 O&S	Min 8 J&S	Min 9 FIC
Verkoop kapitaalgoederen	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Verkoop grond & overig	73	73	-	-	-	-	-	-	-
Lokale kredietaflossing	2.502	-	-	-	-	-	-	-	2.502
Bijdrage kostenbegroting	17.036	-	-	-	-	-	-	-	17.036
Totaal Realisatie	19.611	73	-	-	-	-	-	-	19.538

Financieringsmiddelen	Totaal begroot	Min 0 AZIOIRO	Min 2 TINO	Min 3 ECDO	Min 5 T&V	Min 6 AEI	Min 7 O&S	Min 8 J&S	Min 9 FIC
Verkoop kapitaalgoederen	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Verkoop grond & overig	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lokale kredietaflossing	6.133	-	-	-	-	-	-	-	6.133
Bijdrage kostenbegroting	34.072	-	-	-	-	-	-	-	34.072
Totaal begroot	40.205	-	-	-	-	-	-	-	40.205
Verschil	-20.594	73	0	0	0	0	0	0	-20.667

Kapitaaluitgaven	Totaal realisatie	Min 0 AZIOIRO	Min 2 TINO	Min 3 ECDO	Min 5 T&V	Min 6 AEI	Min 7 O&S	Min 8 J&S	Min 9 FIC
Onroerende goederen	186	-	186	-	-	-	-	-	-
Infrastructurale werken	105	105	-	-	-	-	-	-	-
Roerende goederen	8.693	(1)	-	-	42	-	-	8.488	164
Overheidsprojecten	(5)	(5)	-	-	-	-	-	-	-
Lokale vermogensoverdracht	2.688	88	-	2.600	-	-	-	-	-
Lokale kredietverlening	3.402	-	-	-	-	-	-	-	3.402
Totaal Realisatie	15.070	188	186	2.600	42	-	-	8.488	3.566

Kapitaaluitgaven	Totaal begroot	Min 0 AZIOIRO	Min 2 TINO	Min 3 ECDO	Min 5 T&V	Min 6 AEI	Min 7 O&S	Min 8 J&S	Min 9 FIC
Onroerende goederen	4.492	2.328	-	-	-	-	490	1.058	617
Infrastructurale werken	7.896	7.733	163	-	-	-	-	-	-
Roerende goederen	14.857	2.757	-	662	304	-	-	9.449	1.685
Overheidsprojecten	43.755	500	1.108	570	500	500	863	5.415	34.300
Lokale vermogensoverdracht	4.430	630	-	3.800	-	-	-	-	-
Lokale kredietverlening	20.000	-	-	-	-	-	-	-	20.000
Totaal begroot	95.430	13.948	1.270	5.032	804	500	1.353	15.921	56.602
Verschil	80.360	13.760	1.085	2.432	762	500	1.353	7.433	53.036
Realisatie kapitaaldienst	4.541	-115	-186	-2.600	-42	0	0	-8.488	15.972

Financiering LV & W	Totaal realisatie	Min 0 AZIOIRO	Min 2 TINO	Min 3 ECDO	Min 5 T&V	Min 6 AEI	Min 7 O&S	Min 8 J&S	Min 9 FIC
Realisatie	165.000	-	-	-	-	-	-	-	165.000
Begroting	455.529	-	-	-	-	-	-	-	455.529
Verschil	290.529	-	-	-	-	-	-	-	290.529

Aflossing LV & W	Totaal realisatie	Min 0 AZIOIRO	Min 2 TINO	Min 3 ECDO	Min 5 T&V	Min 6 AEI	Min 7 O&S	Min 8 J&S	Min 9 FIC
Realisatie	241.102	-	-	-	-	-	-	-	241.102
Begroting	533.857	-	-	-	-	-	-	-	533.857
Verschil	292.755	-	-	-	-	-	-	-	292.755

Bron: Directie Financiën

BIJLAGE III

Definities

SOFR

Secured Offered Financing Rate (SOFR) is een referentierente welke door banken onderling gebruikt wordt om de in rekening te brengen rente op korte-termijn leningen tussen banken onderling te berekenen. Deze referentierente is gebaseerd op de koers van de door het Amerikaanse Ministerie van Financiën aangeboden terugkoopovereenkomst op korte-termijn leningen tussen banken.

Leningen en schulden

Bij de schulden wordt onderscheid gemaakt tussen de formele leningen op de kapitaalmarkt en de financieringen op de geldmarkt, ofwel de kortlopende schulden, werkkapitaal (doorgaans Unmet Financing Requirement of UFR genoemd) en de latente schulden.

Leningen, classificatie

De leningen zijn ingedeeld overeenkomstig de comptabele richtlijnen zodat ook de aansluiting met 's Lands begrotingen en jaarrekeningen mogelijk is. Hierbij geldt dat de plaats waar een lening is uitgegeven bepalend is voor de classificatie van een lening als zijnde een binnen- of een buitenlandse verplichting. De vestigingsplaats van de schuldeiser speelt daarbij geen rol.

Leningen, lease

Betalingen uit hoofde van de (lease-)overeenkomst tussen Land Aruba en Beehive N.V. worden zowel in de begrotingen als de jaarrekeningen als huurkosten verantwoord. Omwille van de aansluiting met de schuldstatistieken van de Centrale Bank van Aruba worden de aan voornoemd overeenkomst verbonden kosten in dit verslag als leningen verantwoord. Formeel zijn er echter geen rentelasten noch aflossingen afgesproken.

Liquiditeitsplanning

De liquiditeitsplanning (LQP) is een vertaling van de begroting naar projecties op maandbasis. Die projecties worden maandelijks bijgesteld als gevolg van realisaties. Het totaalbedrag voor een gegeven line-item op de LQP zal gelijk zijn aan het bedrag dat er daarvoor op de begroting is opgenomen. Wanneer de realisatie in een gegeven maand afwijkt van een geprojecteerd bedrag dan wordt dat verschil evenredig gecorrigeerd en verspreid over de komende maanden. Alleen bij waarneming van een structurele afwijking wordt het begrote bedrag losgelaten. Alle in de LQP opgenomen bedragen, inclusief de bedragen over voorgaande periodes, zijn voorlopige cijfers.

Schatkistpromessen en kasgeldleningen

Onder schatkistpromessen zijn schatkistpapier met een looptijd van drie maanden tot maximaal één jaar. Kasgeldleningen hebben een looptijd van maximaal zes maanden. Beide zijn geldmarkt-instrumenten die expliciet bedoeld zijn voor het sturen van werkkapitaal.

Schuldendienst, aflossingen

Op de tabellen met projecties voor Aflossingen worden alleen de Aflossing vermeld van leningen die op de kapitaalmarkt zijn aangegaan. Niet inbegrepen zijn de financieringsactiviteiten op de geldmarkt w.o. schatkistpapier (promessen en kasgeld) en handelskredieten. Deze kredieten bedoeld voor het sturen van de werkkapitaal en maken geen deel uit van de schuldendienst.

Schuldendienst, rente

Op de tabellen met de gerealiseerde rentelasten worden alle rentelasten vermeld, dus inclusief rente op schatkistpapier.

Minister di Finansa, Asunto Economico, Sector Primario

L.G.Smith Blvd. 76 Oranjestad, Aruba

Tel. (297) 528 4900